

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI**

**KADIN SPORCULARIN TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
GÖRÜŞLERİ İLE OLUMSUZ DEĞERLENDİRİLME KORKUSU
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

**Aysel BOZCA
Yüksek Lisans Tezi**

**Danışman
Dr. Öğretim Üyesi
Mehmet Haşim AKGÜL**

Burdur - 2022

**T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI**

**KADIN SPORCULARIN TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
GÖRÜŞLERİ İLE OLUMSUZ DEĞERLENDİRİLME KORKUSU
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Aysel BOZCA
Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Mehmet Haşim AKGÜL

Üye: Doç. Dr. Mustafa Şakir AKGÜL

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Engin EFEK

Burdur-2022

T.C.
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ETİK BEYAN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'ne göre hazırlamış olduğum “Kadın Sporcuların Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Görüşleri İle Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi ” adlı tezin hazırlanması sürecinde akademik ve etik kuralları ihlal etmediğimi, tezimin özgün olduğunu, başvurduğum kaynakları metin içinde, dipnotlarda ve kaynakçada eksiksiz ve bilimsel kurallara uygun olarak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Aysel BOZCA

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

[X] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[] Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

[] Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Aysel BOZCA

Tarih

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek olan, beni teşvik eden ve benden yardımını esirgemeyen, yol gösterenim, değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Haşim AKGÜL'e katkılarından dolayı teşekkür ederek saygılarımı sunuyorum. Ayrıca komitede yer alan, akademik anlamda bizlere örnek teşkil eden ve tezime katkı sağlayan kıymetli hocalarım; Dr. Öğr. Üyesi Engin EFEK, Doç. Dr. Mustafa Şakir AKGÜL ve Doç. Dr. Oğuzhan DALKIRAN'a da teşekkürlerimi sunuyorum. Hayatım boyunca her daim desteklerini hissettiğim anneme, babama ve kardeşlerime de sonsuz sevgilerimle.

ÖZET

Bu araştırma kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırma, ilişkisel analiz tekniğine dayalı betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Akdeniz bölgesinde (Antalya-Burdur) yaşayan 313 elit kadın sporcu oluşturmaktadır. Araştırma grubuna ulaşmak için olasılığa dayalı örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği” ile “Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği” ayrı formlar halinde uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizi için Statistical Packadge for Social Sciences (SPSS) 17.0 paket programı kullanılmıştır. Yapılan normallik testleri (Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro Wilk) sonucunda ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu sebeple çalışmada parametrik olmayan testlerden Spearman Korelasyon Analizi, Mann Whitney-U testi ve Kruskal Wallis testi; çözümleme sonucunda gruplar arasında bulunan anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için ise, Post Hoc testlerinden Bonferroni Testi uygulanmıştır. Ayrıca verilerin analizinde frekans, yüzde, Minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $p<0,05$ olarak belirlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, yaş, eğitim durumu, medeni durum, değişkenlerine ve daha önce toplumsal cinsiyet kavramını duyduunuz mu sorusuna verilen yanıtlar ile toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeği alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar saptanmış; olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği ile arasında anlamlı farklılıklar saptanmamıştır. Gelir durumu, yetiştiği yerleşim yeri değişkenleri ve spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldınız mı sorusuna verdikleri yanıtlar ile toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ve olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Ayrıca yapılan Spearman Korelasyon Analizi sonuçlarına göre Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği (ODKO) ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin alt boyutlarından Erkeği Üstün gören Anlayış (EÜGA) ile pozitif yönlü anlamlı ($r=,123$;

$p<0,05$); ODKO ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin alt boyutlarından Kadını Erkeğe Bağımlı Kılan Anlayış (KEBKA) arasında pozitif yönlü ve anlamsız ($r=,074$; $p>0,05$); EÜGA ile KEBKA arasında pozitif yönlü ve anlamlı ($r=,5333$; $p<0,05$) bir ilişki tespit edilmiştir. Sonuç olarak, ilgili çalışmaya göre yaş, eğitim durumu, medeni durum ve toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duyup duymama değişkenlerinin toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile ilişkili olduğu; gelir durumu, yetiştigi yerleşim yeri ve spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kalıp-kalmama değişkenlerinin ise hem toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri hem de olumsuz değerlendirilme düzeyleri ile ilişkili olmadığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Olumsuz Değerlendirilme Korkusu, Kadın Sporcular

ABSTRACT

This study aimed to examine the relationship between female athletes’ views on gender equality and their fear of negative evaluation. This study is a descriptive research based on the relational analysis technique. This study is conducted with 313 elite female athletes living in the Mediterranean region (Antalya-Burdur). The probability sampling method was used to select the research group. In this study, the "Gender Equality Scale" and "Brief Fear of Negative Evaluation Scale" were implemented in separate forms as data collection tools. Collected data were analyzed with Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 17.0 software. As a result of the normality tests (Kolmogorov- Smirnov, and Shapiro-Wilk), it was determined that the total scores obtained from the scales did not show a normal distribution. To that end, in the present study, Spearman Correlation Test, Mann-Whitney U Test, Kruskal Wallis Test from non-parametric tests; and Bonferroni Test from Post Hoc tests was performed to determine which group caused the significant difference between the groups found as a result of the analysis. Moreover, frequency, percent, arithmetic mean, and standard deviation were used to analyze the data. The significance level was determined as $p < 0.05$.

According to the findings of the research, significant differences between the sub-dimensions of the gender equality scale in accordance with the variables of age, education degree, marital status, and the answers given to the question “Have you ever heard of the concept of gender?” were found, while no significant differences were found between brief fear of negative evaluation scale. There was no significant difference between the answers given to the question of income status, the settlement they grew up, and answers to the question "Have you been exposed to gender inequality in the sports environment?" and views on gender equality and fear of negative evaluation scale. In addition, according to the results of the Spearman Correlation Analysis, a moderate, positive, significant relationship ($r = .123$; $p < 0.05$) between the Brief Fear of Negative Evaluation Scale (BFNE) and the Understanding that Considers Male as Superior (UtCMS) from the sub-dimensions of the Gender Equality Scale; A positive, moderate, insignificant relationship

($r=,074$; $p>0,05$) between BFNE and the Understanding that Subjects Females to Males (UtSMF) from the sub-dimensions of the Gender Equality Scale; A positive, moderate and significant relationship ($r=,5333$; $p<0,05$) between UtCMS and UtSMF was found. As a result, according to the study, it can be said that age, education degree, marital status, and whether to have heard of the concept of gender before are related to gender equality views, while income status, the settlement they grew up, and the variables of exposure to gender inequality in the sports environment are not related to both gender equality views and negative evaluation levels.

Key Words : Gender Equality, Fear of Negative Evaluation, Female Athletes

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
KISALTMALAR	x
TABLolar DİZİNİ	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	1
1.2.Problem Cümlesi	3
1.2.1. Alt problemler.....	3
1.3.Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	4
1.4. Sınırlılıklar.....	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. Kuramsal Çerçeve	8
2.1.Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet	8
2.2.Toplumsal Cinsiyet ve Spor	14
2.3.Feminizm.....	19
2.4.Feminist Teoriler	21
2.4.1.Liberal Feminist Kuram.....	22
2.4.2. Marksist Feminist Kuram	23
2.4.3.Kültürel Feminist Kuram.....	24
2.4.4.Sosyalist Feminist Kuram.....	24
2.4.5.Radikal Feminist Kuram.....	24
2.4.6.Postmodern Feminist Kuram	25
2.5.Olumsuz Değerlendirilme Korkusu.....	26

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	28
--------------------------------	----

3.2. Çalışma Grubu.....	28
3.3. Veri Toplama araçları.....	28
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği.....	29
3.3.3. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği	29
3.4. Verilerin Analizi.....	29
3.5. Güvenilirlik Analizi Sonuçları	30

BÖLÜM IV

BULGULAR

5.1 Tartışma ve Sonuç	39
5.2. Öneriler.....	45
KAYNAKÇA	46
EKLER.....	52
EK -1.....	53
EK-2.....	54
EK-3.....	55

KISALTMALAR

EÜGA : Erkeği Üstün Gören Anlayış

KEBKA : Kadını Erkeğe Bağımlı Kılan Anlayış

ODKÖ : Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Güvenirlik Test Sonuçları.....	30
Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri (n=313)	31
Tablo 3. Ölçeklerden Elde Edilen Test Puanlarına Ait Normallik Testi	32
Tablo 4. Ölçeklerden Elde Edilen Test Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler	32
Tablo 5. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Yaş Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması	32
Tablo 6. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Medeni Duruma Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması.....	33
Tablo 7. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması	34
Tablo 8. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Gelire Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması	35
Tablo 9. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Yetiştği Yer Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması	35
Tablo 10. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Toplumsal Cinsiyet Kavramını Daha Önce Duydunuz mu? Sorusuna Verdikleri Yanıta Göre Mann Whitney-U Testi ile Karşılaştırılması	36
Tablo 11. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Spor Ortamında Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Maruz Kaldınız mı? Sorusuna Verdikleri Yanıta Göre Mann Whitney-U Testi ile Karşılaştırılması	37
Tablo 12. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği'nden ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin Alt Boyutlarından "Erkeği Üstün Gören Anlayış (EÜGA) ve Kadını Erkeğe Bağımlı Kılan Anlayış (KEBKA)" Alınan Puanlar Arasındaki İlişki (Spearman Korelasyon Analizi)	37

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya temel teşkil eden problem durumu, problem cümlesi ve alt problemler ile araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İnsanlık tarihinde sosyal hayatta var oluş mekânı olarak beden, her zaman düşüncenin, araştırmanın ve anlamının konusu olagelmıştır (Okumuş, 2011; 45). Tarih boyunca kadın ve erkeğe, toplumlar tarafından farklı roller verilmiş ve iki cinsiyetin aralarındaki farkı belirginleştirmek için farklı dil ve semboller geliştirilip kullanılmıştır. Kadınlar daima zayıf, güçsüz olarak tanımlanmış ve ikinci sınıf muamele görmüştür. Bu haksız düşünceler ve ötekileştirmeler, haksız ayrımcılık halini almıştır. Dünyada her alanda kadın ve erkek arasında keskin bir ayrım oluşturulmuş ve bu cinsiyet ayrımı daimî hale gelmiştir. (Encyclopedia, 2020) Bir kişi ya da gruba, farklı sebeplerden ötürü yapılan bu farklı davranış türleri, ayrımcılık olarak adlandırılmaktadır. Ayrımcılığı cinsel, etnik, kültürel, dinsel vb. pek çok alanda görmek mümkündür. Günümüzde bu ayrımcılığın yaygın olarak cinsiyete göre yapıldığı görülmektedir. Ayrımcılık yapan insanlar, kendilerini karşı taraftan daha üstün görmekte, karşı tarafı aşağılamakta, kendinden daha alt düzeyde gördüğü kişilerin, iyi ya da kötü her türlü muameleyi hak ettikleri düşünmektedirler (Zencirkıran, 2017:129).

Yüzyıllar boyunca kadın arka plana itilmiş ve erkeğin, kadın üzerinde söz sahibi olduğu düşündürölmeye çalışılmıştır. Hatta öyle ki Kadınlar, gelişmekte olan ölkelerde de yasa ve töreler arasında sıkışıp kalmaktadırlar (Oral, 1986: 244). Toplumsal açıdan erkek birinci sınıf, kadın ise ikinci sınıf vatandaş olarak görölmüştür. Bunun sonucunda da kadının toplumdaki yeri ve önemi her zaman tartışılan bir konu olmuştur (Gökçe, 1990). Kadın, erkekle aynı dünyada yaşamasına, aynı akla sahip olmasına rağmen maalesef aynı toplumsal koşulları paylaşamamış ve aynı özgürlüğü yaşayamamıştır (Kaylı, 2015: 15). Kadın sorunuyla ilgili başta gelen konulardan bazıları, kadının aile

içindeki konumu, eğitim seviyesi ve çalışma hayatındaki yedirir. Avrupa ülkelerinin birçoğunda gerek yasal düzenlemeler gerekse yapılan sözleşmeler neticesinde bu başlıca sorunların büyük bir kısmı aşılmış olsa da halen gelişmekte olan ülkelerde sorun olarak devam etmektedir. Kadın, hem kamusal hem de özel alanda hala ayrımcılığa maruz kalmaktadır (Adak, 2016:158). Bu ayrımcılıklar dolayısıyla birtakım olumsuzluklar meydana gelmektedir. Toplumlarda din, ırk, köken, yaş ve cinsiyete göre yapılan ayrımcılıklar söz konusu ise, kadınlar ve gençlerin yükselmeleri oldukça yavaş ve alt seviyelerde gerçekleşir (Zencirkıran, 2017:146). Gelişen ve değişen toplum ile, kadına yüklenen roller, işlevler arasındaki uçurum bazen çok büyüdüğü için, durumu dengelemek resmi kuruluşlara ve devlete düşmektedir. Düzeni bozmayacak ve tedirgin etmeyecek kadar, kadınlara haklar verilmektedir. Fakat anayasa ve devlet yasalarının öngördükleriyle, gerçekler çoğu zaman örtüşmemektedir. Ekonomik durumları nedeniyle bu haklara zaten sahip olan kadınların bu yasalara gereksinimleri olmazken, asıl yasalardan yaralanması gereken kadınlar ise bunlardan habersizdir (Oral, 1986: 243).

Öncelikli görevi, annelik ve eşlik olarak belirlenen kadına; toplumsal beklentilerin etkisiyle, kendisi üzerinde düşünme hakkı tanınmamış, kendisinden başka herkes, onun sahibi olmuştur (Kaylı, 2015: 15). Toplum kadından öncelikle annelik ve eş olarak üstüne düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmesini bekler. Kadın; avukat, doktor, ressam, öğretim üyesi, yönetici ve daha birçok farklı mesleğe sahip olabilir, fakat toplumun kadından öncelikli beklentileri; annelik ve eşliktir (Balcıoğlu, 2003: 20-21). Elbette kadınlar kadar, erkekler de sorunlar yaşamaktadır fakat yaşadıkları bu sorunların kadınlarındaki kadar çok olmadığı da aşıkardır. Kadına da erkeğe de toplum tarafından farklı kurallar dayatılmakta ve toplum beklentileri bireylerin kendilerini gerçekleştirme arzusu önünde bir engel olmaktadır (Dökmen,2009:35)

Değişen toplumsal koşullar, gelişen teknolojik olanaklar bu tartışmaları sonlandırmamakta aksine her defasında yeniden üretmektedir. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet alanı sosyoloji disiplininin önemli bir araştırma konusu haline gelmektedir. Çeşitli toplumsal alanlarda karşımıza çıkan bu tarihsel ve sosyolojik vaka spor alanlarında da kendisini sıklıkla göstermektedir. Spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliği son zamanlarda spor bilimlerinin de araştırma öznesi haline gelmiş ve bu konuda ulusal ve uluslararası pek çok bilimsel çalışma yapılmıştır (Karataş, 2022; Kassman ve Kenck, 2022; Koca, 2016; Wiljaranta ve ark. 2022). İlgili konu sosyoloji disiplinin bir alt dalı

olan spor sosyolojisinin en önemli araştırma alanlarından biri haline gelmiştir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet konusu kadın sporcular örnekleminde bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca ilgili araştırma, kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşlerine ilave olarak kadın sporcuların olumsuz değerlendirilme korkusu ile arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda kadın sporcuların ilgili konu hakkındaki görüşlerini sahadan hareketle inceleyen sosyolojik bir araştırma özelliği taşımaktadır.

1.2.Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesini “Kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?” sorusu oluşturmaktadır.

1.2.1. Alt Problemler

Bu çalışmada aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Yaş değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
2. Medeni durum değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
3. Eğitim durumu değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
4. Gelir düzeyi değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
5. Yetiştigi yerleşim yeri değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
6. Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duyup duymama değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

7. Spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kalıp kalmama değişkenine göre sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

1.3.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Varoluştan beri insanlar, diğer insanlarla etkileşim içine girmiş, bütünleşmiş ve bunun sonucunda da aidiyet ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bireyler arasındaki ilişkileri şekillendiren; inanç, kültür ve değerler oluşmuş ve etkileşimler sonucu kadın ve erkek konusu da literatürde kendine yer bulmuştur (Uğurlu, 2018: 18). Toplumdaki tüm fertlere, henüz anne karnındayken içinde bulundukları toplumun gelenek, görenek, kültür ve diğer bütün normları, cinsiyet fark etmeksizin aktarılmaya başlanır. Toplumlar arası değişimler olsa da kadınlık ve erkeklik kavramları, toplumların kendi ideolojik fikirleriyle var olmaktadır.

İnsanlığın başlangıcından itibaren, iki cinsiyetin sosyal rollerinde daima farklılıklar görülmüştür. Bu farklılıkların temelinde yatan düşüncelerin asıl sebebinin ise önyargı dediğimiz olumsuz tutumlar olduğu düşünülmektedir. Cinsiyetlere önyargıyla yaklaşan bu bakış açısı cinsiyetçilik olarak da adlandırılmaktadır (Encyclopedia, 2020). Aslında kadın ile erkeği ayıran daimî bir özellik bulunmamaktadır. Ağlama, duygusal olma gibi davranışlar herhangi bir cinste mutlak olarak bulunan sabit bir özellik değildir. Bunun yanında, fiziksel görünüm de cinsiyetlerin ayrımını yapmada belirleyici bir unsur değildir (Noyan, 2006). Fakat, kişinin cinsiyeti sebebiyle gördüğü haksız ve eşit olmayan, cinsiyet ayrımcılığı olarak adlandırılan bu muamele, her alanda halen süregelmektedir. Yapılan cinsiyet ayrımcılığının da asıl kurbanı kadınlardır (Encyclopedia, 2020). Bu önyargılı görüş sebebiyle, kadın ve erkek tarih boyunca eşit şartlara sahip olamamış ve toplumlar hala bu eşitliğe ulaşamamışlardır. Ulaşılmaya çalışılan bu ideal, günümüzde hala bir hayal olmaktan öteye geçememektedir. Hatta bazı coğrafyalarda kadınlar, temel haklardan bile yararlanamamaktadırlar. Bunun sebebinin, toplumların ataerki temeline dayanan yapılanması olduğu düşünülmektedir. Erkek iktidarına dayalı olan bu yapılanmanın etkilerini her alanda görmek mümkündür.

Erkeği kadından üstün tutan anlayış olan cinsiyetçilik, günümüzde toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Toplumsal cinsiyet tabakalaşmasının tüm yükünü kadına yükleyen bu anlayış, erkeği her alanda daha güçlü ve özgür kılarken, kadını tüm alanlardan dışlamakta

ve ötekileştirmektedir (Günindi Ersöz, 2016:7). Toplumsal cinsiyet kaynaklı bu tabakalaşmayı, tüm toplumlarda görmek mümkündür. Dünyada pek çok farklı meslekte ya erkeklerin ya da kadınların egemenliği vardır (Schaefer, 2013: 270). Ortaya çıkan bu toplumsal cinsiyet tabakalaşması; kadın ve erkeğin statüsünde, fırsatlarında, gücünde ve hatta zenginliğinde bile farklılıklar ortaya çıkarmaktadır. Toplumlarda statü olarak erkek daha değerlidir ve daha fazla imtiyaza sahiptir. Yöneticilik alanında da erkek egemenliği baskın olup, fırsatlar genelde erkeklere tanınmaktadır. İktidarda, silahlı kuvvetlerde, büyük şirketlerin yönetiminde, spor, eğitim ve sağlık kuruluşlarında söz hakkına sahip olan, erkeklerdir (Günindi Ersöz, 2016:7). Ama bilinmelidir ki; erkeklere ait olduğu düşünülen pek çok işi, kadınlar da yapabilecek güce sahiptir. Bu gerek spor gerekse mesleki olsun; kadınlar, pek çok alanda başarı elde etmişlerdir (Balcıoğlu, 2003: 20). Erkeklere tanınan haklar ve imkânlar, kadınlara da tanınmış olsaydı belki de kadınlar toplumsal yaşamda çok daha iyi yerlere gelebilirlerdi (Dever, 2017: 161). Cinsiyet eşitsizliğini anlamlandırmak ve haklı çıkarmak için tüm toplumlar doğal ve ilahi düzeni savunmuş ve görüşlerini din ve biyolojiyle desteklemişlerdir (Encyclopedia, 2020).

Örneğin; erkeğin cennetten kovulma sebebi olarak görülen kadın, Batı dünyasınınca aşağılanmaktaydı. Ancak bu durum Rönesans'tan sonra değişim göstermeye başlamış, 19.yy'da Sanayi İnkılabı ile birlikte kas gücü yerini, zekâ ve estetiğe bırakmıştır. Bu durum kadınların hayatında önemli bir dönüm noktası olmuş ve kadınların çalışmaları için belli bir eğitimden geçmeleri fikri önem kazanmıştır. Fransız İhtilali sonucunda ise Batı dünyasında, "*Kadına eşit hak*" fikri doğmaya başlamıştır (Kurnaz, 2011:19).

Erkek ayrıcalıklarını açıklamak için çoğunlukla biyolojik unsurlara başvurulmakta ve en çok da erkeklerin fiziksel üstünlüğüne değinilmektedir. Tüm toplumsal normların kökeni olarak biyoloji görüldüğü takdirde, erkeklerin fiziksel olarak, kadınlardan üstün olduğu doğrudur. Fakat toplumsal normlar insanlar tarafından oluşturulmuştur ve değiştirilemez değildir (Adichie,2019:71). Hormonlar açısından ele alınacak olursa; kadın psikolojik olarak pek çok farklı konuda, farklı özellikler göstermektedir. Bunlardan en önemlisi annelik duygusudur ve kadın dendiği zaman akla ilk gelen şeylerdendir. Elbette rahim, kadın için önem arz eden bir organdır. Fakat kişiliği belirlemede etkili olan sadece rahim değildir. Aslında kadın ile erkek birbirini tamamlamaktadır. (Balcıoğlu, 2003: 18).

Toplum tarafından, kız ya da erkek olarak belirlenen kimlik sonucu, cinsiyet özellikleri ve cinsiyetlerin kültürel anlamları çocuklara öğretilmeye başlanır. Cinsiyetin toplumdaki kültürel karşılığı, toplumsal cinsiyet rollerini oluşturmaktadır (Noyan, 2006). Toplumlar olarak, toplumsal cinsiyet rollerine öyle derinden koşullanmışız ki; gerçek istek, arzu, ihtiyaç ve mutluluğumuza ters düştüğünde bile onlara uygun olmayan biçimde davranmamaktayız (Adichie,2019:31).

Toplumsal cinsiyet, son yıllarda spor bilimleri alanının dikkatini çeken konuların başında gelmektedir. Sınıf, yaş, ırk ve etnik kategoriler gibi önemli kavramlardan biri de toplumsal cinsiyettir. Sahip olduğu bu önem neticesinde, sporun sosyal ve kültürel analiziyle ilgili yapılan araştırmalarda/çalışmalarda yer alması önem arz eden bir kategoridir. Spor ortamında mevcut toplumsal cinsiyete bağlı sosyal ilişkileri anlayabilmek amaçlanmalı, spor ve toplumsal cinsiyet kültürel bir pratik olarak incelenmelidir (Noyan, 2006).

Toplumlarda, hatta tüm dünyada ataerkillik baskındır ve bu durum sporda da değişmemektedir. Her alanda olduğu gibi sporda da erkekler ön plana çıkmaktadır.

Bu çalışmada, kadın ve erkeği keskin bir çizgiyle ayıran bu durumun neden ve sonuçlarını saptamak, bunun spora alanına nasıl yansıdığını araştırmak, aynı zamanda kadınların sporcuların beden dolayımında yaşadığı toplumsal eşitsizlik düzeyini ve yine benzer şekilde olumsuz değerlendirilme korku düzeylerini öğrenmek, bu konuda farkındalık yaratarak sorunları derinlemesine inceleyerek çözüm önerileri geliştirmek amaçlanmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Araştırmaya katılan 313 profesyonel kadın sporcu ile sınırlandırılmıştır.
2. Uygulanan ölçekteki sorular ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili literatür bilgisi taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1. Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet

Cinsiyet, kadın veya erkeğin cinsiyeti ile ilgili davranışsal özelliklerine denir. (4) Türk Dil Kurumu ise cinsiyeti, “*Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkeklerle dişiği ayırt ettiren yaradılış özelliği, eşey, cinslik, seks.*” olarak tanımlamaktadır (TDK). Kadın ve erkeğin birleşmesi ile meydana gelen, genetik rastlantılar sonucunda bebeğin cinsiyeti oluşmaktadır (Oral, 1986: 47).

Erkek ya da dişi. Bireyleri birbirinden ayıran, daha net ve açık bir ayrım söz konusu değildir. Biyolojik açıdan en önemli fark; dişilerin doğurabilirken, erkeklerin doğuramamasıdır. Bu işlev, cinsel roller ve cinsiyet ayrımcılığına yol açmıştır. Cinsiyetimiz başkalarının bize nasıl davranacağını, bizden beklenenleri ve bireyin kendi eylemlerini etkilemesi açısından oldukça önemlidir (Freedman ve ark., 1989).

Cinsiyeti belirleyen unsurlar: Erkek ve kadın. Biyolojik olarak doğuştan gelen, erkeklik ve kadınlık, cinsiyet olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyetlere toplum tarafından biçilen, dayatılan rol ve statüye ise toplumsal cinsiyet denir. Her toplumun kadın ve erkekten beklediği davranış türleri farklılık göstermektedir. Toplumlar tarafından, kız ve erkeklere, onlardan beklenen cinsiyet rolleri, giyecekleri kıyafetlerin rengi, isimlerinin ne olacağı, hangi oyuncakları oynayabilecekleri, ev içerisinde sorumlu oldukları iş ve iş bölümleri, nasıl davranmaları gerektiği ve buna benzer pek çok cinsiyet farklılıkları öğretilir (Zencirkıran, 2017:86).

Simone de Beauvoir; cinsiyet rolleriyle doğulmadığını, cinsiyet rollerinin öğretilildiğini savunmuş, bunu kanıtlayan bilgi ve deneyimleriyle ilgili hazırladığı kitapta

sistematik olarak sunmuştur. Bu söylemleri neticesinde ortaya çıkan; '*kadın doğulmaz, kadın olunur*' feministlere yol gösteren önemli bir slogan olmuştur. Doğumla belirlenen cinsiyet (sex) ve doğum sonrası çevreyle yani aile ve toplumlarla şekillenen, toplumsal cinsiyet (gender) kavramını ortaya atarak, tartışmaya açmıştır (Kaylı, 2015:21).

Cinsiyet; kadın ya da erkek, dünyaya gelen bireyleri tanımlamak için kullanılan bir kimliktir (Akkaş, 2020). Cinsiyet, kadın ve erkekten oluşan ikili bir sınıflamadır. Bir bebek anne karnında, cinsiyeti belli olduğu andan itibaren, sahip olduğu cinsiyet özelliklerine bakılarak hangi gruba ait olduğu belirlenir. Bu andan itibaren ait olduğu grubun tüm özellikleri ona yüklenmeye başlanır. Nüfus cüzdanlarının rengi belirlemekle başlayan bu sınıflama (Dökmen, 2009:21), hayatlarının geri kalanında tüm alanlarda karşılına çıkacaktır. Kültürel olarak oluşturulan ve kadın-erkek arasındaki farklı özellikleri nitelendirmek için kullanılan terim ise toplumsal cinsiyet (gender) olarak adlandırılmaktadır (Ok, 1992).

Cinsiyet, kişilerin kadın ya da erkek, kendilerini kavrama biçimleri olarak karşımıza çıkmakta ve birey dünyaya geldiğinde sahip olduğu donanımları ifade etmektedir. Bu kavramın, bu açıdan bakıldığında, biyolojik ve fizyolojik olarak ele alındığı görülmektedir. Fakat cinsiyeti asıl ortaya çıkaran ve toplumda yer edinmesine yarayan; kültürel değerler, toplumsal yargılar ve beklentilerdir. Bunların sonucunda toplumsal cinsiyet kavramı ortaya çıkmakta ve bu kavram sosyal açıdan ele alınmaktadır (Uğurlu, 2018: 18).

Bedenleri fiziksel olarak ayırıştıran terim cinsiyet (sex) iken, toplumlar ve kültürler aracılığıyla var olan ve daha geniş bir kapsama sahip olan terim, toplumsal cinsiyet (gender) olarak ifade edilmektedir (Noyan, 2006). Cinsiyet, evrensel ve değişmez olan, biyolojik olarak erkek ya da dişiliği belirleyen özelliklere denir. Toplumsal cinsiyet ise kadının ve erkeğin toplum ve kültürün etkisiyle sosyal olarak belirlenen rollerini ve sorumluluklarını ifade eder (aktaran Gürsoy, 2017:82). Bhasin cinsiyeti, biyolojik ve doğal bir yapı olarak ifade ederken; toplumsal cinsiyeti ise toplumlar ve kültürler tarafından yaratılan bir kavram olarak ifade etmektedir. Cinsiyet, kadın ve erkeğin üreme organlarındaki ve üreme işlevlerindeki farkı ifade eden, değişmez bir gerçektir. Toplumsal cinsiyet ise kadın ve erkeğin, sahip olması gerektiği düşünülen nitelikler,

sorumluluklar ve davranışları ifade eden; kişiden kişiye, toplumdan topluma, zamana, aileye göre değişiklik gösteren bir insan ürünüdür (Noyan, 2006).

Cinsiyetler arasındaki biyolojik fark erkeği üstün kılarken, kadının ikincil ve aşağılık olarak görülmesine sebep olmaktadır (Koca, 2006). Bireylere henüz çocukken belli şeylerin bir cinse, diğerlerinin ise karşı cinse uygun olduğu söylenmektedir. Erkek ve kız çocuklarının oynayacağı oyuncaklar, giyecekleri giysiler, saçlarının nasıl olacağı ve davranışlarının farklı olması gerektiği öğretilir. İlerleyen yaşlarda da cinsiyetle ilgili kalıp yargılara ilişkin bilgiler sürekli olarak aktarılmaya devam edilir (Freedman ve ark., 1989).

Kadın ve erkeğe uygun olan rollerin inşasının, toplumsal ve kültürel olarak üretilmesi, toplumsal cinsiyet olarak adlandırılmaktadır (Kaylı, 2015: 27).

Cinsiyet rollerinin şekillenmesi, çocukların cinsiyetlerine özgü özellik, değer, güdü ve davranışları benimsemesiyle gerçekleşmektedir. Çocuktan beklenen cinsiyet rol ve sorumluluğu doğumdan itibaren bebeğe aktarılır. Erkeklerden özgüven sahibi, baskın, özgür, sosyal ve rekabetçi olmaları: kızlardan ise edilgen, hassas ve duyarlı olmaları beklenmektedir (Noyan, 2006).

Mağazalarda, kadın ve erkekler için renk tonlarının farklı olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Erkekler için genellikle parlak ve dikkat çekici mavinin tonları tercih edilirken, kızlar için ise solgun pembe tonları tercih edilmektedir. Bir de gri tonlar bulunmaktadır. Bu tonlar cinsiyet ayrımı gözetmeyenler içindir ve bu renkler de oldukça solgundur. Doğduğunda kız ve erkek bebeklerin vücutlarının benzer olmasına rağmen bu ayrım yapılmaktadır. Aynı durum oyuncaklarda da görülmektedir. Erkekler için tren, araba gibi aktif oyuncaklarken bulunurken, kız oyuncakları bebek gibi pasif oyuncaklardır (Adichie, 2019:27). Yani toplumlar, kız ve erkek çocuk için çok erken yaşta müdahalede bulunmaya başlamaktadır.

Cinsiyet rolleri, kadın ve erkek arasındaki temel fizyolojik farklar sonucu ortaya çıkmıştır. Eski toplumlarda kadınların hamile kalabilmesi, doğurabilmesi ve çocuğu besleyip büyütmesi, onun konumunu belirlemede önemli bir ayrım olmuştur. Kadınlar pek çok etkinliğe katılabilirken, hamileliğin son dönemlerinde kısıtlanırlar ve çocukların bakımını sağlarken de onlara yakın bulunmak zorundadırlar. Bu durumlara, görece

erkeklerde daha büyük olduğu düşünölen güç ve hızı eklediğimizde, dayanıklılık gerektiren etkinliklerin, erkeklerin yapmasının daha uygun olacağını görmek mümkündür. Böylece erkekler, avcı ve savaşçı olurken; kadınlar ise evde kalarak çocuk bakımı, ev işleri ve tarımdan sorumlu tutuldular (Freedman ve ark., 1989).

Cinsiyetlerin her ikisi de gerek yemek yapma gerekse dikiş dikme davranışlarını gerçekleştirme yeteneğine sahiptirler. Ancak, Batı toplumunun çoğunluğu bu gibi davranışları, kadınların yapmasının daha uygun olduğu düşüncesindedir. Kadın ve erkek, uçak kullanmak, kaynak yapmak gibi davranışları öğrenebilme kapasitesiyle dünyaya gelirler ama bu işlerin de genellikle erkeklere göre olduğu düşünölür (Schaefer, 2013: 273).

Kadının doğurma ve emzirme yeteneğinden farklı, bir cinsin yapıp diğlerinin yapamayacağı hiçbir şey yoktur. Erkeklerin atılgan, sert, soğuk, duyarsız; kadınların edilgen, yumuşak, sıcak, duyarlı olmaları için belli bir neden bulunmamaktadır. Bu değer ve beklentiler, cinslerin gelişme olanaklarını sınırlandırmaktadır. Bireylerin, cinsiyetlerine bakılmaksızın, kendisi için doyurucu ve amaca ulaştıran ne ise, o şekilde davranması daha doğru olacaktır (Freedman ve ark., 1989).

Kadın ve erkeğin, biyolojik olarak farklı özellikler taşıması cinsiyet kavramıyla açıklanır. Cinsiyetin biyolojik özelliklerden ziyade toplumsal olarak taşıdığı bir anlam da vardır. İngilizcede bu toplumsal anlama karşılık olarak “gender” sözcüğü kullanılırken, dilimizde bu anlamı taşıyan bir sözcük bulunmamaktadır. Son zamanlarda ise bunu ifade edebilmek için “toplumsal cinsiyet” ifadesine yer verilmektedir (Dökmen, 2009,11). Ülkemizde bu kavram oldukça yenidir. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları iç içe kavramlardır ve birlikte değerlendirilmeleri durumunda daha anlamlı hale gelmektedirler. Toplumsal cinsiyet rollerini belirleyen asıl sebep, cinsiyettir. Bu belirlemeyi yapan, toplumlar ve toplumların sahip olduğu kültürlerdir. Bir başka işlevi de farklılaşma olan bu iki kavram, doğumdan itibaren cinsiyeti temele alarak bu işlevi gerçekleştirmektedir (Akkaş, 2020).

Feminist araştırmacılar, “toplumsal cinsiyet” kavramını başlarda; eril ile dişi, kadın ile erkek arasındaki farklılığa açıklık getirmek ve görüşlerinin belirtmek için kullanmışlardır. Toplumsal cinsiyet, kültürel bir inşa süreci olarak görmüşler ve cinsiyetin de doğal, biyolojik anlamını vurgulamışlardır (Rose, 2018: 17).

Toplumsal cinsiyet, erkeğin kadının üzerindeki ayrıcalıklı konumunu gösteren, kadın ve erkek arasındaki iktidar ilişkisini ifade etmektedir (Koca, 2006: 83). Toplumsal cinsiyet (gender) kavramını sosyolojiye dahil eden, Ann Oakley 1972’de yayımladığı *Sex, Gender and Society*’de, kadın ve erkek ayrımının biyolojik yönünü cinsiyet (sex); toplumsal açıdan eşitsizliğini ise toplumsal cinsiyet (gender) olarak vurgulamıştır. Birbirine benzediği düşünülen bu iki kavramın ayrımı günümüzde daha net yapılmaktadır. Artık bu iki ayrı kavramı, tüm boyutlarıyla ele alan geniş bir literatür bulunmaktadır (Vatandaş, 2007).

Schaefer’a göre “*Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara ve erkeklere özgü davranış, tavır ve faaliyetler üzerinden beklentiler.*” dir (Schaefer, 2013: 270). Toplumsal cinsiyet rolleri, cinsiyetleri, kimliklerini belirleyen kadınlık ve erkeklik durumları, aynı zamanda onların nasıl davranmaları ve nasıl hissetmeleri gerektiğini de belirlemektedir (Kaylı, 2017:61). Toplumsal cinsiyet rolleri, henüz anne karnındayken, bireyler daha dünyaya gelmeden önce, kadın ve erkeğe yönelik hemen hemen her şeyi belirlemeye başlamaktadır. Bireyler doğdukları anda, toplumsal cinsiyet rollerine hazır hale gelmektedir (Akkaş, 2020).

Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet, tamamen birbirinden farklı kavramlar değildir. Çünkü toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin cinsiyet özelliklerini kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyetin kültürel yapılanmaları, cinsiyetin biyolojik yapılanmalarını da içermektedir (Dökmen, 2009:20).

Toplumsal cinsiyetin başlıca sorunu, nasıl biri olduğumuzu görmekten çok nasıl olmamız gerektiğine odaklanıyor olmasıdır (Adichie,2019,117).

Kalıp yargılar, olumsuz ve sınırlayıcı oldukları için bireylerin mutsuz olmasına neden olmaktadır. Kalıp yargılara göre davranıldığında, her iki cinsiyet de zarar görür ama ayrımcılığa en çok maruz kalanlar genelde kadınlardır. Erkekler bu durumdan daha az zararlı çıkmaktadırlar (Freedman ve ark.,1989).

Kalıp yargılar, toplumdan topluma değişiklik gösterse de cinsiyet üzerine kurulan kalıp yargılarda genelde erkek, kadına göre baskın olan taraftır. Günümüzde işler bile kadın ve erkeğe göre farklılık göstermektedir. Yemek yapma gibi işer kadına, şoförlük gibi işler ise erkeğe uygun görülmektedir (Uğurlu, 2018: 38).

Günümüzde modern dünyanın önemli yapılarından biri, toplumsal cinsiyettir. Devlet ve sermayede çalışan kalkınma uzmanları, aile reisi olarak erkeği seçmiştir ve geçimi erkeğin sağladığı; erkeğin meslek sahibi olmaya, maaş almaya ve farklı geçim şartlarına hakkı olduğuna; bunun yanında kadının ise esas olarak çocuklarla, kişisel ilişkilerle ya da mecburi olarak girdikleri yardımcı mesleklere ilgi duyduğu düşüncesinde toplumsal cinsiyeti sürekli olarak görmekteyiz (Pelizzon, 2009, 377-78).

Kadınların yapacağı iş ve mesleklerin, nispeten sınırlı olmasında hala toplumsal cinsiyet etkindir. Kadınlar bu alanda büyük ilerleme kaydetse de erkeklere kıyasla daha az meslekte görünmektedirler. Bir mesleğin statüsü ne kadar yüksek ise, o meslekteki kadın sayısı da bir o kadar azdır (avukatlık, hekimlik) (Pelizzon, 2009, 378).

Kurumların çoğunluğu ataerkil ideolojiyle biçimlendirilmektedir ve kurumsallaşmalarında kadın erkek ilişkileri etkili olmaktadır. Kadın için belirlenmiş olan hizmet ve bakım rolü, onun diğer alanlarla önünde engel olarak durmaktadır. Kadının ev içindeki emeği görülmemekle birlikte, bu ayrımcı iş bölümü, eşitsizliğin temelini oluşturmaktadır. Bu eşitsizlik, statü ve ücret yönünden yüksek işlere erkeği uygun görürken, düşük olanlara ise kadını yönlendirmektedir (Kaylı, 2016).

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve erkeğin; kamu, özel ve diğer alanlarda eşit hak ve fırsatlara sahip olması, bu hak ve fırsatlardan eşit olarak faydalanması demektir. Fakat ne ülkemizde ne de dünyada bu eşitliğin sağlanabildiği söylenemez. Araştırmalar neticesinde, erkeklerin faydalandığı haklardan ve fırsatlardan, kadınların faydalanamadığı sonucuna varılmaktadır (Saraç, 2013).

Toplumsal cinsiyet kavramının ilk ele alınmaya başladığı çalışmalarda, bireylerin daha çok biyolojik farklılıklarına ve cinsiyet farklılıklarına dikkat çekilmiştir. İlerleyen zamanlarda, bireylerin, toplumsallaşma sürecinde üretilen rolleri zamanla kazanmaya başladığına değinilmiştir. Son zamanlarda yapılan çalışmalarda ise toplumsal cinsiyetin, sosyal düzen içerisindeki önemine vurgu yapılmış ve artık toplumsal cinsiyet kavramının her alana dahil edilerek analizi yapılmaya başlanmıştır (Sağlam vd., 2018: 524).

Toplumsal cinsiyet konusu hem zaman hem de mekân açısından büyük bir etki alanına sahiptir. Toplumsal cinsiyetle ilgili yargılar, mekâna göre değişiklik gösterse de hemen hemen tüm toplumlarda, kadının aleyhine işleyen bir sistem olarak görülmektedir

(Kıran ve Avcı, 2016). Toplumsal cinsiyetle ilgili; aile, iktisat, siyaset, eğitim, hukuk gibi daha birçok farklı sosyal kurumda, toplum tarafından kadın ve erkeğe yüklenmiş olan rol ve sorumluluklardan kaynaklanan eşitsizliklere rastlanmaktadır (Kıran ve Avcı, 2016).

Toplumsal cinsiyetin oluşumunda, toplumumuzda klasikleşmiş ataerkil düşüncenin etkisi vardır. Kadınların çalışma hayatına katılımının fazla olmaması, eğitimden yeterince faydalanamaması ve kadınlara karşı oluşturulan ön yargılar gibi faktörler etkilidir. Bu problemin çözümü için; eşitlikçi politikaların oluşturulması, kadınların kamusal alana katılımının artırılması, politika ve siyasette daha fazla yer alması, eğitimin tüm kademelerinden en az erkekler kadar faydalanmasının sağlanması gerekmektedir (Seven, 2019).

2.2.Toplumsal Cinsiyet ve Spor

Pek çok toplumsal alanda kadın-erkek eşitsizliği söz konusudur. Spora da yansıyan bu eşitsizlik, toplumsal cinsiyet ayrımcılığını körüklemektedir. Eski dönemlerden bu yana spor, erkek işi olarak görülmüş ve çocuklar bu düşünceyle yönlendirilmişlerdir.

Büyük bir endüstriyel alan olan modern spor, insan ve toplum arasında bir nevi köprü görevi gören sosyal bir alandır (Koca, 2016: 20-21). Toplumsal cinsiyet ve spor, spor sosyolojisi ilgilenenlerin yeni odağı haline gelen konulardan biridir.

Spor, ataerkil kapitalizmin amaçları gereğince bedeni şekillendiren, düzene sokan bilgi ve pratiklerin tümüdür. Sporda asıl önemli olan performans ve güçtür. Bu yüzden spor tamamen biyolojik ve fizyolojik bir alan olarak kabul edilir; ekonomik, kültürel politikalardan etkilenmemektedir. Fakat spor, farklılıkları normalleştirdiği için, toplumsal cinsiyet ideolojilerine hizmet veren en önemli alanlardan biri olmuştur (Koca ve Bulgu, 2005).

Sporun ‘kas’tan ibaret olduğu anlayışı ülkemizde de baskındır. Fakat bunun tam aksine, spor felsefe işidir. Bir hayat tarzı ya da sanat olarak ele alındığında başarı elde edilebilecektir. Günümüzde bu görüşten yoksun yönetici ve kişiler sebebiyle, spor kadın ve erkek olarak ikiye ayrılmakta ve cinsiyetlendirilmektedir (Balcıoğlu, 2003: 24).

Koca (2016), sporun cinsiyetlendirme pratiği olduğunu düşünmektedir. Cinsiyetlendirilmiş bir alan olan spora, kadınların katılım sürecini, bir direniş olarak

değerlendirmiştir. Spor alanının temelini oluşturan bedendir. Sporda işlevsellik ve görünüm açısından önem taşıyan asıl unsur bedendir. Branşlara göre; sıkletler ağırlığa göre sınıflandırılır, performansla derecelendirilir, ölçülebilir özelliklere göre de hangi spor branşlarında yer alabileceği belirlenir. Özellikle performans sporlarında kadın ve erkek keskin sınırlar çizilerek ayrılır (Koca, 2016: 24-25).

Gazete ve televizyonlarda daha çok erkek sporculara yer verilmektedir. Kadın ile ilgili haberler az olmakla beraber, verilse de ev hanımı ve anne olma özellikleri vurgulanmaktadır. Verilen haberler kadının erkekleştiği iddiasıyla gündeme getirilir. Sporun içinde barındırdığı hızlı, güçlü ve kuvvetli olma özellikler, sadece erkeğe ait özellikler olarak görülmektedir ve spor erkek ile özdeşleştirilir (Balcıoğlu, 2203: 23).

Pek çok insan, sporun sadece erkeklere özgü bir alan olduğunu düşünmekte ve bu konuda yapılan farklı araştırmalarda bu konuyu görmezden gelmektedir. 1970’li yıllardan sonra kadınlar için yeni fırsat ve imkanların oluşturulması, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve kadın hareketlerinin de etkisiyle, kadınların spora katılımında fark edilir oranda artış meydana gelmiştir (Noyan, 2006).

Spor alanında, toplumsal cinsiyet ile yapılan çalışmalar, 1980’lerden sonra sıklık kazanmıştır. Ülkemizde ise bu tarih henüz çok yenidir. Kadın ve erkek sporcuların yaşadıkları deneyimleri, farklı nedenlere dayandırarak, toplumsal cinsiyet kavramının önemi açıklanmaya çalışılmaktadır (Koca, 2006).

Kültürel kadın bedeni tanımlamaları ve kadınların gerek fiziksel gerekse biyolojik özellikleri ileri sürülerek, ağır sportif etkinliklere dayanabilecek kadar güçlü olmadıkları düşüncesi sebebiyle kadınlar, bu alandan uzakta tutulmuşlardır (Koca ve Bulgu, 2005).

Koca (2006) yaptığı çalışmalardan yola çıkarak, beden ve fiziksel performansın spordaki öneminin, spor ortamını, toplumsal cinsiyet ideolojilerinin yapılması açısından güçlü hale getirdiği sonucuna varmıştır.

Spor etkinlikleri; yüksek performans, üstün fiziksel özellikler, yetenek, başarı, hırs gibi niteliklerle tanımlanmaktadır. Bu nitelikler sebebiyle biyolojik farklılıklar normalleşmekte, spor erkek için atletik deneyimin doğal formu sayılmakta ve erkek bedenine kıyasla kadın bedeni ikincilleşmeye, ötekileşmeye maruz bırakılmaktadır (Koca ve Bulgu, 2005).

Uğurlu (2018), beden eğitimi dersinin bazı bölümlerinin tek cinsiyete dayalı bir şekilde uygulanması gerektiğini savunmakta ve ülkemizin önemli sorunlarından olan olimpiyatlardaki başarısızlığımızın sebebi olarak da beden eğitimi derslerinde cinsiyet ayrımının yapılmaması olduğunu düşünmektedir.

Kadının spor alanında ikincilleştirilmesine sebep olarak, anatomik özellikleri gösterilmiştir. Bu düşünce sonucu, kadının sadece eğlence amaçlı spor yapabilmesi uygun karşılanmıştır (Koca ve Bulgu, 2005).

Çocukların cinsiyetleri fark etmeksizin, fizik kapasiteleri on yaşına kadar hemen hemen eşit seyretmektedir. Kızlarda ergenlik genellikle daha erken başlamakta ve cinsiyet özellikleri daha erken belirginleşmeye başlamaktadır. Kız çocuklarının âdet kanaması, verimli olmasını geciktirmekte fakat düzenli hale gelir ve kişiye sıkıntı yaratmazsa, beden eğitimi derslerine katılımda bir sorun teşkil etmemektedir. Aybaşı öncesi ve sonrası, duygusal hassasiyet ve gerginlik olması sebebiyle; aybaşı sonrasını kapsayan zaman aralığı, beden eğitimi için daha uygun kabul edilebilmekle birlikte, bu konuyla ilgili kesin bir şey söylenememektedir (Balcıoğlu, 2003:22).

Anatomik olarak incelemek gerekirse, kadınlar erkeklere göre daha kısadır ve aktif vücut dokusu daha azdır. Dolayısıyla hacim ve güç yönünden daha geridedir. Vücut ağırlık merkezlerinin yoğunluğunun alt bölgede olması dolayısıyla, atlama ve koşma içeren spor dallarında başarılı olmaları ihtimali daha düşüktür. Bunun yanında ise eklem hareketliliği ve sinir-kas eşgüdümü yönünden erkeği geride bırakan kadın, teknik spor türlerinde daha başarılıdır (Balcıoğlu, 2003: 22).

Dünya genelinde yeni olanakların oluşması, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, kadın hareketlerinin etkisiyle; kadının ve kız çocuklarının spora yönlendirilmesinde bir artışın meydana geldiği görülmektedir. Bu artışın her toplum için geçerli olmadığını ve sürekliliğini korumadığını da belirtmek gerekir. Türkiye’de de kadınların spora katılımında bir artış meydana gelmekle birlikte, sporu bırakma oranı da bir o kadar yükselmiştir (Koca, 2006).

Spor ortamındaki iktidar ilişkilerine açıklık getirebilmek ve anlaşılmasını sağlamak için, sporun toplumsal cinsiyet çerçevesinde incelenmesi gerekmektedir (Koca ve Bulgu, 2005).

Geleneksel kadın bedeni, yeni dünya düzeniyle beraber değişenler arasındadır. Sağlık ve güzellik ile ilişkilendirilen sporun, hayatımıza daha çok girmesi, kadınlar açısından yeni bir anlayış ortaya çıkarmıştır. Bu anlayış; güçlü ama aynı zamanda estetik kadın bedenini savunmaktadır. Kadınların aerobik ve egzersizlere katılmalarıyla, beden kültürü değişmiştir. Bu değişim özellikle orta ve üst tabaka kadınları kapsamaktadır. Bu yeni beden kültürünün arkasında yatan asıl sebebin spor değil, kozmetik endüstri olduğunu söylemek mümkündür (Koca, 2006).

Beden eğitimi, toplumsal cinsiyetin üretilmesi açısından önemli alanlardan biri olarak kabul edilmektedir (Koca, 2006). Beden eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda, fiziksel performansların geliştirilmesi, sınırların zorlanmasıyla hedeflendiği ve dersin amacına ulaşabilmesi açısından; fiziksel güç, yetenek, kapasite ve fizyolojik olarak cinsiyetin oldukça önemli olduğu düşüncesine varılmıştır (Uğurlu, 2018: 66).

Kadın-erkek arasındaki biyolojik farklılık ve bunun sonucunda ortaya çıkan erkek üstünlüğü düşüncesi, kadının spor deneyimlerini toplumsal cinsiyet açısından meşrulaştırmakta ve toplum tarafından kadının “öteki” olarak tanımlanmasına, aşağılanmasına meydan oluşturmaktadır (Koca ve Bulgu, 2005).

Kadınlara uygun olarak görülen sporlar jimnastik, voleybol, tenis, buz pateni ve benzeri iken; erkeklere uygun görülenler ise futbol, basketbol, güreş, boks, halter ve benzeri branşlardır (Uğurlu, 2018: 30-31).

Rönesans döneminde, aydınlanmanın etkileri kadınlara tam anlamıyla ulaşamamış, kadınların yapacakları spor aktiviteleri sınırlandırılmıştır. Bu dönemde Alman eğitimci Guts Muts, beden eğitimi üzerine önemli çalışmalar yapmış; ruh ve bedene yaralarına, gençler açısından önemine değinmiştir. Aynı zamanda kadınlar için de dayanıklılık ve beceri gelişimi açısından jimnastiğin, açık alanda yürüyüş ve tehlikesiz hareketler biçiminde yapılmasını tavsiye etmiştir (Koca ve Bulgu, 2005).

Erkekler, kendi cinsiyet özelliklerini geliştirebilmeleri için aileleri tarafından spora teşvik edilirken; kadınlar ise kadınsı özelliklerini kaybetmemeleri ve vücut yapılarını korumaları gerektiğine inanılarak, yarışma sporlarına katılmaları desteklenmemektedir. Fakat son yıllarda bu durumun değişmeye başladığını da belirtmek

gerekir. Son yıllarda kızların spora yönlendirilmesinde bir artış meydana gelmiş, gerekli yasal düzenlemeler ve kadın hareketlerinin de etkisiyle kadınların spora katılımı artmıştır (Koca ve Bulgu, 2005).

Beden eğitimi yoluyla bireyin; sosyal, fiziksel ve psikolojik yönden iyileştirilmesi ve aynı zamanda bu iyilik halinin de korunması amaçlanmaktadır. Okullarda beden eğitimi dersleri ile bedeni tanıma ve en iyi şekilde kullanılması, gerekli eğitimlerce öğretilmeye çalışılmaktadır. Bu dersler vesilesiyle öğrenciler, hareket yoluyla öğrenmekte ve fiziksel gelişimlerine ek olarak hem psikolojik hem de sosyal gelişim göstererek, olumlu yönde ilerleyebilmektedirler (Uğurlu, 2018: 101).

Türkiye’de spor ve beden eğitimi birbirine eşdeğer kavramlar olarak görülmektedir. Beden eğitimi ile çocukların yetenekleri keşfedilip, ilgili spor branşına yönlendirme gerçekleştirildiği için, spor ortamındaki ideolojik süreçlerle iç içedir. Türkiye’deki okul müfredatlarında, beden eğitimi için toplumsal cinsiyetçi bir bakış açısının var olduğunu ve takım sporları açısından kadınlar için voleybol; erkekler için futbol/basketbol gibi branşların işlendiğini görmekteyiz (Koca ve Bulgu, 2005).

Bazı feministler sporu beden politikalarını değiştiren bir potansiyelde görmektedir. Kadının spora katılımıyla, kadın bedeni daha aktif kılınmaktadır (Koca ve Bulgu, 2005).

Spor yaparken, kadınlar ve kız çocuklarının gerek bedensel gerekse ruhsal nitelikleri göz önünde bulundurularak programa alınmalıdır (Balcıoğlu, 2003:22).

Kadının spora katılması, kendisinin hem psikolojik hem fiziksel anlamda güçlenmesini sağlayacaktır. Kadınlar kendilerini test ederek fiziksel kapasitelerini öğrenebilir, başarı duygusunu geliştirerek kendi bedenlerinin kontrolünü kendileri sağlayabileceklerdir (Koca ve Bulgu, 2005).

Kadının statüsünün yükselmesi, sportif etkinliklere katılımını olumlu etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerde kadının spora katılım oranı yüksek iken, gelişmemiş ülkelerde ise bunun tam tersi geçerlidir (Balcıoğlu, 2003: 23).

2.3.Feminizm

Organizmanın cinsiyetini belirleyen, biyolojik farkı ve yaşam boyu gelişen kişiliği tanımlayan nitelik; kadın ve kadınlık. Tarih boyunca, kadınlara ait olduğu düşünülen rol, sorumluluk, işlev ve imgeler sonucunda; ‘kadın olmak’ bir sorun haline gelmiştir. Fakat bu rol, sorumluluk, işlev imgeler tamamen yapay olmakla birlikte, kadının fizyolojisiyle bağlantılı olduğu iddia edilemez. Buna en iyi kanıt olarak ise, bu rol ve sorumlulukların, yöreden yöreye değişmesi gösterilebilir (Oral,1986:11). Fransız feminizminin öncülerinden Simon de Beauivore, kadın olmanın toplum tarafından var edildiğini “*kadın doğulmaz, olunur*” ifadesiyle belirtmiştir (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 107).

Feminizm, erkek egemen toplumlarda; kendisine yapılan baskıların, dışlamaların ve aşağılamaların karşısında kadının yaşadığı sıkıntıları ve bu sıkıntılardan kurtulma çabalarını duyurmayı amaçlayan yaklaşımdır. Feminist düşüncelerin temelini, eski Yunan ve Çin’e kadar uzandığı bilinmektedir ancak örgütlenmiş bir şekilde karşımıza çıkışı 19. Yüzyılı bulmuştur (Atan, 2015).

Kadın ve erkeğin sosyal eşitliğine olan inanç; feminizm. Örgütlü olarak başlayan bu hareketin çıkış tarihi 1848 olarak kabul edilmektedir. Feminizmin gelişmesini sağlayan mücadelenin sebebi, eşitliklerdir. Feminizm, yasal, politik, ekonomik ve daha bir sürü alanda kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmasını amaçlayan sosyal bir harekettir (Encyclopedia, 2020). Kadınların değişim yaratmak amacıyla gerçekleştirdiği hareketler, feminist hareketler olarak nitelendirilmektedir. 20. yüzyılda başlayan bu hareketler; önceleri bölgesel ve ulusal boyutta gerçekleşirken, 20. yüzyılın ikinci yarısında ise küreselleşmeye başlamıştır (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 105). Fransız İhtilali döneminde ortaya çıkan ve günümüzde hala etkili bir akım olan ve 20. yüzyılın sonlarına doğru daha da güçlenen feminizmin asıl konusu, kadın erkek eşitsizliği olmuştur (Güriz, 2011: 13).

Schaefer feminizmi, “*Kadınların sosyal, ekonomik, ve politik eşitliğe sahip olmaları gerektiğini savunan ideoloji.*” olarak tanımlamıştır. (Schaefer, 2013: 289).

Feminizm, “femine” kelimesinden türeyen ve Latince kadın anlamına gelen önemli bir kavramdır. Feminizmi önemli kılan sebep, toplumsal statüde kadınların

haklarını aramaları mücadelesidir. Hızla yayılan bir kültür haline gelen feminizm, günümüzde hala gündemdeki yerini korumaktadır (Ereş, 2018).

Kadınların kendilerini gösterme çabalarını ısrarla sürdürmelerine karşın, fiziksel olarak güçsüz olmaları sebep gösterilerek, erkek üstünlüğünü kabul ettirilmeye çalışılmıştır. Bunun haksızlık olduğunu gören kadınlar bir araya gelerek, seslerini daha çok duyurmaya başlamışlardır (Ereş, 2018). Sahip olduğu bedenden dolayı, kadına dayatılan baskı ve sınırlamaları problem olarak gören feministler; kanının özgürleşmesini gündeme almışlardır. Bu konuya farklı açılardan yaklaşan feministler, hâkim olan ataerkil düzeni tersine çevirip kadının lehine dönüştürmeyi hedeflemiş ve bunun için halen süren bir savaş vermektedirler (Kaylı, 2015: 31). Kadın tarihine gösterilen ilgi ve bu konuda farklı görüşler geliştirilmesinde, feminizmin rolü önemlidir (Rose, 2018: 19).

Feminist düşüncenin esas aldığı kavramların başında toplumsal cinsiyet gelmektedir. Biyolojik cinsiyetten farklı olarak toplum tarafından kadın ve erkekte beklenen rol, davranış ve beklentileri ifade eden kavram, toplumsal cinsiyettir (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 107). 1900’lü yıllarda feminist akımın etkileriyle, toplumsal cinsiyet kavramı şekillenmiştir. Toplumsal cinsiyet (gender) ve cinsiyet (sex) kavramları, 1968 senesinde, Robert Stoller tarafından yazılan “Sex And Gender, The Development of Masculinity and Faminity” adlı kitapta, anlamsal olarak ilk kez ele alınmıştır. Ayrıca kitapta; toplumsal cinsiyetin, cinsiyet gibi doğal bir oluşum olmadığı ve sosyolojik etkilerle ortaya çıktığıyla ilgili görüşü de belirtilmiştir (Uğurlu, 2018:20).

“Feminist: Cinsiyetlerin toplumsal, siyasi ve ekonomik eşitliğine inanan kişi.” (Adichie, 2019:127). Feminist görüşler çerçevesinde toplumsal cinsiyet, farklı toplum ve kültürlerdeki normlar ve değerlerin etkisiyle, iktidar ilişkileri sonucu ortaya çıkmıştır.

Erkek ve kadın farklıdır. Hormon, cinsel organlar ve biyolojik beceriler yönüyle iki cinsiyet birbirinden ayrılmaktadır. Kadın çocuk doğurabilir, erkek de daha fazla testosteron salgılar ve kadından fiziksel olarak daha güçlüdür. Dünya nüfusunun çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır ve dünyayı da erkeklerin yönettiği söylenebilir. Fiziksel güç yüzyıllar önce önder olmak için önemli bir etken olarak görülebilirdi. Fakat günümüzde dünya bambaşka bir yer ve önderlik etmeye daha uygun kişiler artık fiziksel olarak güçlü olanlardan değil; zekâ, bilgi, yaratıcılık ve yenilikçi olan insanlardan

oluşmaktadır. Bu özelliklerin hormonlarla ilgisi yoktur. Kadınlar gibi erkekler de bu özelliklere sahip olabilir (Adichie,2019:102).

Dünya, güçlü kadınları sevmeyen erkek ve kadınlardan oluşmaktadır. İktidarın erkeklere ait olduğuna alıştırıldığımız için güçlü bir kadın, toplumlar için sapkınlık gibi görülmektedir. Bu yüzden de kontrol altında tutulması gerektiği düşünülmektedir (Adichie,2019:37). Feminizmin asıl hedefi erkeklerdir ve erkeklerin kadınları arka plana itmelerine karşı çıkmaktır. Bu düşünce sebebiyle zaman zaman yanlış anlaşılmalara oluşmuş, feminizmin erkek düşmanlığı olarak görülmesi ve objektif olmadığı düşüncesi kaçınılmaz hale gelmiştir (Cesur,2017).

Feminizmi kabaca ayıracak olursak, iki farklı coğrafyada gelişen ve farklı hedefleri odaklayan, Anglo-amerikan feminizmi ve Fransız feminizmi olarak çeşitlendirebiliriz. Anglo-amerikan feminizmi daha çok, kadın-erkek “*eşitliğine*” vurgu yaparken; Fransız feminizmi daha çok kadınların “*farklılıklarını*” vurgulamıştır (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 106-107). 18. yüzyılda, Fransız ve Amerikan devrimi ile başlayan birinci dalga feminizm, 1960'lara kadar devam etmiştir. Asıl vurguladıkları nokta ise, siyasal ve kamusal alandaki kadın erkek eşitsizliği olmuştur. 1960'lardan sonra çıkan ikinci dalga feminizm, sadece bu iki alandaki eşitsizliği sorgulamalarını eleştirmiş, kadının ikincilleştirilmesindeki sebeplerin daha çok biyolojik kökenli olduğunu vurgulamıştır. 1980'lerde ise üçüncü dalga feminizm; ikinci dalga feminizmi, üst veya orta sınıf kadınların feminizmi olmasıyla ve sınıfsal farklılıkları görmezden gelmesiyle eleştirmiştir (Özüdoğru, 2018).

2.4.Feminist Teoriler

Kadınların arka plana atılması, her toplumda görülen ortak bir sorundur. Kadın ve erkek arasındaki bu eşitsizlik hemen hemen her bilim dalı tarafından çeşitli yönleriyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Farklı bakış açıları ortaya atılmış ve farklı teorilerle kadınların hakları savunulmaya çalışılmıştır. Tüm görüşlerin ortak noktası ise feminizm olmuştur. Her alan kendine ait bir teori oluşturmuş ve bu teoriler kadın sorununa bir çözüm bulmak amacıyla farklı görüşleri savunmuşlardır. Kadın sorununu oluşturan sebeplerin neler olduğuna dair belli fikirler ortaya atılmıştır (Cesur, 2017).

Geleneksel toplumlarca, kadına iş bölümü olarak ev, annelik; erkeğe ise eve para getirme görevi uygun görülmüştür. Her işte son sözü söyleyen daima erkek olmuş ve zihinlerde otorite olarak algılanması kaçınılmaz hale gelmiştir. Geleneksel toplumlardan bu yana, kadının iş gücünden tarlada, bağda, bahçede, evde ve diğer farklı alanlarda faydalanılmasına rağmen; erkeğin arka planında kalmaktan kurtulamayan kadının, üretime doğrudan veya dolaylı olarak katkıları asla bağımsız bir güç olarak görülmemiş, yardımcı güç kabul edilmiştir (Gökçe, 1990). Dünyaya, kadınlar açısından bakabilmeyi hedefleyen feminist kuram, kadın hareketleri ve etkileriyle yeni bir dünya oluşturmak için çabalamıştır (Dever, 2017: 161).

Büyük bir düşünce akımı olan feminizm, farklı yaklaşımları içinde barındırmaktadır. Çok boyutlu olan feminizmin etki alanı da oldukça geniştir. Teorilerin her biri kendine özgü, yaratıcı fikirler barındırmaktadır. Bütün disiplinlerle etkileşim halindedir (Cesur, 2017).

2.4.1.Liberal Feminist Kuram

Toplumlarca kabul edilen, kadının *doğası gereği* erkeklerden, gerek zihnen gerekse fiziken ve hatta kabiliyet olarak daha geride olduğunu savunan yanlış düşünce devam ettiği müddetçe, kadınlara yönelik ayırım; akademi, siyaset, piyasa, spor vd. alanlarda artarak devam edecektir. Liberal feministler yapılan bu ayırımın doğru ve adil olmadığını savunmaktadır (Tong ve Bots, 2021:14). Mevcut toplumsal düzen içerisinde kadın ve erkek eşitliğinin mümkün olabileceğinin savunan bu yaklaşım; daha çok orta ve üst sınıf kadınların beklenti ve taleplerini dile getirmektedir. Bu yaklaşımda kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin ardında yatan sebepler genellikle göz ardı edilmektedir (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 110).

Kadınların erkeklerle eşit olduğuna karşı çıkan düşüncelerden dolayı, kadınların kamu hayatına katılımı engellenmektedir. Erkek ve kadının eşit haklara sahip olduğuna inanan liberal feminizm, bu düşünceden yola çıkarak kadın ve erkeğin arasındaki bu farkın kaldırılmasıyla beraber bu sorunun ortadan kalkacağına inanmaktadır. Eşitliğin kalıcı olarak sağlanması için de yasalarla desteklenmesini amaçlamaktadır (Sağlam vd., 2018:531).

Liberal feminizmin asıl amacı, kadınların kamusal alana girmelerini engelleyen sebepleri ortadan kaldırmaktır. Kadın da erkekler gibi eğitim alma, eşit sayılma, kamusal alanda var olma, üretme, çalışma ve siyasal haklara sahip olmayı istemiştir (Özudoğru, 2018). Liberal feminizmin temsilcilerinden olan Wollstonecraft; aile içinde ve kamusal alanda, kadın ve erkeğin eşit olmadığı düşüncesini, erkeklere yüklediği '*cinsel zorbalar*' kimliğiyle dile getirmiştir (Kaylı, 2015:20).

2.4.2. Marksist Feminist Kuram

Daha çok maddeci feminizm olarak bilinen Marksist feminizm, kadınların özgürleşmesinin, ekonomik sistemin yeniden inşasıyla mümkün olacağını savunur. Daha çok kapitalizm ve ataerkillik ilişkisine odaklanan ve kadın-erkek eşitliğinin kapitalist düzen sona ermeden son bulmayacağını savunan bu yaklaşım, kapitalizm içindeki iş gücü dağılımında kadının ikincil durumda olmasını sorun olarak temele almaktadır (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 110).

Marksist feministler, kadınların kendi aralarında da sınıfsal, etnik, kültürel ve sosyo-ekonomik eşitsizlikler olduğuna vurgu yapmışlardır. Üst sınıflarda yer alan kadınların, alttakilere nazaran daha güçlü olduklarını ve kendilerini koruyabileceklerini ancak alt sınıflara mensup kadınların ise çeşitli baskıların altında ezileceklerini belirtmişlerdir. Ekonomik yönden altta yer alan kadınların, düşük ücret karşılığı işlerde çalıştığını ve eve gediğinde de çalışmayı bırakmayarak, erkekler karşısında neredeyse hiç hak sahibi olamadıklarını söylemişlerdir. Erkek işten sonra eve gelip, kadının hazırladığı yemeği yiyip istirahate geçerken, kadın ise ücret almaksızın çalışmaya devam eder. Bu tablodan yola çıkarak; ailenin yeniden yapılandırılması, aile içi köleliğin son bulması ve çocuğun yetiştirilmesindeki sorumluluğun ortak olarak paylaşılması için çağrı yapmışlardır (Atan, 2015).

Marksist feminist kurama göre eşitsizliğin kaynağı, kadınların ev içindeki emeğinin görmezden gelinmesi ve çocuk yetiştirmedeki sorumluluğun onlara yüklenmiş olmasıdır. Bunun neticesinde de kadınlar ücretli emek alanının dışında bırakılmış ve erkekler tarafından baskılanmışlardır (Sağlam vd., 2018:532-533).

2.4.3.Kültürel Feminist Kuram

Kadının ve erkeğin benzerliklerinden ziyade, kadının farklılıklarını ortaya koymayı hedefleyen kültürel feministler, farklılık kültürünü ön planda tutmuş ve bazı kavramları kadın lehine dönüştürerek, kadınlar için pek çok şeyi yeniden şekillendirmeyi hedeflemişlerdir. Bu kavramlardan bazıları; kendinin farkında olma, özgüven ve yeteneklerini geliştirme, kadın dayanışması ve benzeridir. Kadınlar için daha adil ve daha eşit bir toplumsal yaşamı hedefleyen kültürel feministler, çözümü kadın bedeninin olumlanarak ele alınmasının, kadın özgürlüğünün temelini oluşturduğuna inanmışlardır (Kaylı, 2015: 22).

Kadının, baskılanan yönlerini açığa çıkararak, bilinmeyen özellik ve yetenekleriyle, yeni dünyalara yeni kapılar açabilecek güce sahip olduğu düşünülmektedir. Topluma çeşitli yararlar sağlamanın yanısıra, sadece kadınlar için değil, tüm insanlık yararına yeni bir dünya kurulabileceğine inanılmaktadır. Yaratılan bu yeni dünyaya; barış, sevgi, huzur, iyilik, adalet ve bolluk gibi kavramları, kadın kazandıracaktır (Kaylı, 2015: 84).

2.4.4.Sosyalist Feminist Kuram

Sosyalist feministler; Marksist düşüncüyü, cinsiyeti görmezden gelmesi yönüyle eleştirmiş ve kadınlara yapılan eşitsizliklerin temelinde sadece ekonomik sebeplerin olmadığını savunmuşlardır (Kaylı, 2015: 25).

Marksist feminizmin, kadının ev içindeki emeğinin ücretsiz kalması durumunu yeterince görünür kılmak konusunda yetersiz kaldıklarını belirtmişlerdir. Toplumdaki ataerkil yapının, kadını evde ve işte baskı altında tuttuğuna ve emeğinin sömürüldüğüne dikkat çekmişlerdir (Sağlam vd., 2018: 534-535).

2.4.5.Radikal Feminist Kuram

Kadınları özgürleştirmek için yeni bir düzenin gerekliliğini savunan yaklaşımdır. Kadınların erkeklerden farklı organizasyonlarda kendini göstereceğini savunur. Bireysel bir değişimin, bütüncül kadın bağımsızlığının öncüsü olacağını düşünür (Kartal ve Kümbetoğlu, 2012, 109).

Kadınların ezilme sebebinin, biyolojik özellikleri olduğunu düşünen radikal feminizm; cinsellik, üreme ve anneliklerinin kendi kontrollerinde olması gerektiğini savunmaktadır. Tüp bebek gibi teknolojik yöntemlerle, erkeksiz üreme yöntemlerin desteklenmesi ve istenmeyen gebelikler için de kürtaj hakkının kullanılabilmesi gibi yollar önermiş ve böylece kadının özgürleşmesinin mümkün olacağına inanmışlardır (Sağlam vd., 2018:533).

Radikal feminizmin şiddetle karşı çıktığı asıl nokta, kadının bedeninin sömürülmesidir (Atan, 2015). Radikal feministler; kadının pek çok konuda olduğu gibi kendi bedeni üzerinde de söz sahibi olamadığını, doğurganlığının denetim ve kontrolünün bile erkeğin elinde olduğu düşüncesindedirler. Kadın bedeniyle ilgili tüm kontrolün, kadına ait olduğunu vurgulayan ve eril düşüncenin kadın bedeni üzerinde böyle bir kontrole sahip olamayacağını; kendi bedeni hakkında denetimi ve kontrolü elinde olmayan kadınların, özgür olamadığını savunmuşlardır. Cinsellik, heteroseksüellik ve kadın bedeni üzerine çalışan radikal feministler, '*Bedenimiz bizimdir*' sloganıyla, tüm kalıplara karşı çıkmışlardır (Kaylı, 2015: 24-25).

Kadın sorunlarının daha farklı bir açıdan ele alınması gerektiğini, toplum yapısının baştan kurularak daha eşitlikçi bir yapı oluşturulmasını amaçlamıştır. Toplumsal kurumlarla iş birliği içerisinde, eşitlikçi bir toplumsal yapının yeniden inşa edilmesi gerektiğini, böylece ataerkilliğin bir kenara bırakılmasının mümkün olacağını savunmuştur (Dever, 2017: 163). Radikal feministler, erkeklerin kadınlar üzerindeki baskı ve iktidarını, ataerkil temellere dayandırmakta ve bu konuyu kadın tarihçilerin incelemesi gereken problemler arasında görmektedirler (Rose, 2018: 25-26).

2.4.6.Postmodern Feminist Kuram

Postmodernizm, modernizmin ortaya çıkarmış olduğu erkek egemen ve bağımlı kadın anlayışı sonucunda, vadettiği özgürlük ve eşitlik kavramlarını gerçekleştirmesinin mümkün olamayacağını belirtir ve bu konudaki çelişkiye dikkat çeker (Erdem, 1994). Son zamanlarda ortaya çıkmış olan bu kuramın temelinde, 'çoğulculuk' fikri yatmaktadır (Dever, 2017: 164).

Cinsiyet kimliğiyle alakalı sınırlamaların tamamının biyolojik temelli olmadığını, aynı zamanda toplumsal temelli olduğunu savunmuşlardır. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet

kategorilerinin, toplum tarafından yaratıldığını ve toplum tarafından inşa edildiğini ileri sürmüşlerdir (Sağlam vd., 2018: 536). Feministler, modernizmin kullandığı dilin saydam olmadığını savunur ve postmodernizmi bu konuda destekler (Erdem, 1994).

2.5.Olumsuz Değerlendirilme Korkusu

Korku, temelinde olumsuz duyguları barındırmaktadır. Bu olumsuz durumlar bireyde fizyolojik ve psikolojik değişikliklere sebep olmaktadır (Kıral ve Saracaloğlu, 2018).

Günlük hayatta öğrenciler; okul, sınıf vb. akademik ortamlarda pek çok farklı değerlendirmeye maruz kalmaktadırlar (Pamuk, 2021).

İnsan, sosyal bir canlıdır. Sosyalleşmenin gerektirdiği ortamlarda, diğer insanlarla etkileşim kurarken; bazı insanlar diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilme korkusu hissedebilirler (Pamuk, 2021).

Olumsuz değerlendirilme korkusu, Leary (1983) tarafından; bireyin başkaları tarafından kötü ve düşmanca değerlendirilmesi olarak tanımlanmıştır (Pamuk, 2021).

Akademik hayatları boyunca öğrenciler, başkaları tarafından sürekli olarak değerlendirilmektedir. Öz güveni düşük olan ve kendini yeterli görmeyen öğrenciler; olumsuz eleştiriler, hor görülmek ve başarısız görülmek gibi birtakım olumlu olamayan duygular yaşamaktadırlar. Öğrencilerin olumlu ya da olumsuz değerlendirilmeleri, benliklerini ve hatlarındaki zorlu durumlar karşısında verdikleri tepkileri etkilemektedir (Çelik ve Atilla, 2019: 193).

Başkaları ya da birey tarafından, kendisini; olumsuz, düşmanca eleştirilere maruz bırakmasına ve bu durumdan çok olumsuz etkilenmesine, olumsuz değerlendirilme korkusu denir (Harmancı ve ark., 2019)

Olumsuz değerlendirilme korkusunun, öğrencilerin karar vermelerinde özsaygı puanlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Lise çağında olan öğrencilerin; akranları, aileleri ve öğretmenleri tarafından, kendileri hakkında yapılan değerlendirmeleri fazlaca önemsedikleri ve dolayısıyla aldıkları kararlarda çevredekilerin değerlendirmelerini dikkate aldıkları, bu kararlar olumlu yönde değerlendirildiğinde benlik saygılarının da olumlu yönde etkilendiği saptanmıştır (Ümmet ve ark., 2020).

Öğrenciler için, çevresindekiler tarafından olumsuz değerlendirilmeleri; eğitim, performans ve motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle üniversite öğrencileri tarafından sorun teşkil eden bu durumun, ileride çalışma hayatlarını da etkileme ihtimali oldukça yüksektir. Öğrencilerin olumsuz değerlendirilme korkuları arttıkça; özsaygıları, kişiler arası iletişimleri azalacak, kaygıları ise artacaktır. Öğrencilerin sürekli artan kaygı düzeyleri; eğitim ve performansta düşüşe, iş hayatlarında olumsuz değerlendirilme korkusuna ve sosyal kaygıya neden olacaktır (Ayan ve Ünsar, 2015).

Ayan ve Ünsar (2015) yaptıkları araştırmada, cinsiyete göre farklılık gösteren durumları incelemiş ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre başkalarının etkisi altında kalma düzeylerinin, başkaları tarafından incelenme ve hata yapma korkularının daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Köse ve arkadaşları (2016) egzersiz yapan kişilerin, çok yüksek olmamakla beraber, olumsuz değerlendirilme korkuları ve vücut algı düzeyleri arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu ve olumsuz değerlendirilme korkularının vücut algılarını belirlemede bir etkiye sahip olduğu sonucuna varmışlardır. Ancak cinsiyet ve sporculuk deneyimi açısından anlamlı bir fark tespit edememişlerdir.

Tüm bu araştırmalar, olumsuz değerlendirilme korkusunun, kadınların spora katılımındaki durumunu etkileyen bir değişken olduğunu düşündürmektedir.

Öğrenciler başarısız olmalarının neticesinde, öğretmen ve sınıftaki arkadaşlarına karşı; küçük düşmekten, rezil olmaktan ve başarısızlık profili çizmekten korkmaları dolayısıyla akademik ortamlarda, olumsuz değerlendirilme korkuları artmaktadır (Pamuk, 2021).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

“Kadın Sporcuların Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Görüşleri İle Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli bu araştırma, ilişkisel analiz tekniğine dayalı betimsel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Bu model, mevcut durumu ya da geçmişte olan bir olayı incelemeyi hedef alır. Araştırmaya bahsi geçen konunun şu an ki şartlarda tanınmaya çalışır. O konuya etki ya da değiştirme çabası içine girmez. (Karasar, 1998).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmaya Akdeniz Bölgesinde (Antalya-Burdur) yaşayan 313 profesyonel kadın sporcu katılmıştır. Araştırma grubuna ulaşmak için olasılığa dayalı örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Olasılığa dayalı (temsili) örneklem, evrendeki herkesin eşit seçilme sahip olduğu örneklemidir. Seçimde eşit olasılık sağlamanın en kesin yolu, tesadüfi seçim yolu kullanmaktır (Şavran, 2010;140).

3.3. Veri Toplama araçları

Bu araştırmada, verilerin toplanması amacıyla araştırma grubuna “Kişisel Bilgi Formu”, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği” ile “Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği” ayrı formlar halinde uygulanmıştır. Ayrıca araştırma verileri toplanmadan önce Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan araştırma için etik kurul raporu alınmıştır (01.12.2021, Karar No: GO 2021/429).

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kullanılan formda öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgilerin tespit edilmesini amaçlayan 6 soru bulunmaktadır. Branş, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, yetiştiği yerleşim yeri değişkenleri hakkında bilgi edinmek amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.3.2. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği

Toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeği Gözütok, Toraman, ve Acar-Erdol (2017) tarafından kişilerin toplumsal cinsiyet eşitliği düşüncesini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Araştırmada 396 öğrenci yer almıştır. 45 madde olarak hazırlanan deneme formunun uygulaması sonucunda geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak iki faktörlü 13 maddeli Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği (TCEÖ) son halini almıştır. Faktörlerden biri “erkeği üstün gören anlayışa (EÜGA)” ilişkin bilgi verirken; diğer faktör “kadını erkeğe bağımlı kılan anlayışla (KEBKA)” ilgili bilgi sağlamaktadır. Maddeler likert tipi “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğinden “kesinlikle katılıyorum” seçeneğine beş dereceli olacak şekilde yapılandırılmıştır.

3.3.3. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-ODKÖ (The Brief Fear of Negative Evaluation Scale-BFNE) Leary (1983) tarafından geliştirilen, Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından Türkçeye uyarlanan bir ölçektir. İlgili ölçek bireyin olumsuz değerlendirilme kaygısını ölçmek amacıyla geliştirilen, 5’li likert tipi bir derecelendirme ölçeğidir. ODKÖ, korku ve kaygı ifadelerini içeren, maddelerin bireylere hiç uygun değil ise 1 puan, uygun değil ise 2 puan, biraz uygun ise 3 puan, uygun ise 4 puan, tamamen uygun ise 5 puan alacak şekilde puanlandığı, 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin 8 maddesi olumsuz değerlendirilmeyle ilgili korku ve endişe içeren ifadelerden, geriye kalan 4 madde ise olumsuz değerlendirilmeyle ilgili korku ve endişelerin olmadığı ve tersten puanlanan ifadelerden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi için Statistical Packadge for Social Sciences (SPSS) 17.0 paket programı kullanılmıştır. Yapılan normallik testleri (Kolmogorov- Smirnov ve Shapiro Wilk) sonucunda ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu sebeple çalışmada parametrik olmayan testlerden Spearman Korelasyon Analizi, Mann Whitney-U testi ve Kruskal Wallis testi; çözümleme sonucunda gruplar arasında bulunan anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için ise, Post Hoc testlerinden Bonferroni Testi uygulanmıştır. Ayrıca verilerin analizinde frekans, yüzde, Minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi ise $p<0,05$ olarak belirlenmiştir.

3.5. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Mevcut araştırmada, tek faktörlü “Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği”nin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı .77 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değer ölçeğin yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. İki faktörlü ve 13 maddeli “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği”nin Cronbach Alpha iç tutarlık güvenilirlik düzeyi ise .80 olarak bulunmuştur ve elde edilen bu değer “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği”nin de yüksek güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Güvenirlilik Test Sonuçları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği	11	.77
Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği	13	.80

BÖLÜM IV

BULGULAR

Tablo 2. Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri (n=313)

Özellikler		Sayı	%	Ss
Yaş	16-20	112	35,8	,782
	21-25	158	50,5	
	26-30	28	8,9	
	31 ve üzeri	15	4,8	
Medeni Durum	Evli	10	3,2	,203
	Bekar	300	95,8	
	Boşanmış	3	1,0	
Eğitim	Ortaokul	6	1,9	,957
	Lise	67	21,4	
	Ön Lisans	35	11,2	
	Lisans	186	59,4	
	Lisans Üstü	19	6,1	
Gelir	0-3000 TL	220	70,3	,920
	3001 - 4500 TL	52	16,6	
	4501 - 6000 TL	15	4,8	
	6001 TL ve üzeri	26	8,3	
Yetiştigi Yer	Köy	20	6,4	,798
	Kasaba	3	1,0	
	İlçe	49	15,7	
	İl	241	77,0	
Toplumsal				
Cinsiyet	Evet	279	89,1	,312
Kavramını Daha Önce Duydunuz mu?	Hayır	34	10,9	
Spor Ortamında				
Toplumsal	Evet	162	51,8	,500
Cinsiyet	Hayır	151	48,2	
Eşitsizliğine Maruz Kaldınız mı?				

Tablo 3. Ölçeklerden Elde Edilen Test Puanlarına Ait Normallik Testi

Kolmogorov-Smirnov				Shapiro-Wilk		
Ölçek	İstatistik	df	p	İstatistik	df	p
ODKO	,101	313	,000*	,965	313	,000*
EÜGA	,292	313	,000*	,588	313	,000*
KEBKA	,203	313	,000*	,788	313	,000*

(p<0,05).

Tablo 3 incelendiğinde, ölçeklerden ve alt boyutlardan elde edilen toplam puanların normal dağılım göstermediği (p<0.05) görülmektedir.

Tablo 4. Ölçeklerden Elde Edilen Test Puanlarına Ait Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek	N	Min	Max	Ort	Ss
ODKO	313	12	49	27,936	7,698
EÜGA	313	8	30	9,732	3,159
KEBKA	313	5	25	7,927	3,527

Tablo 5. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Yaşa Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Yaş	N	Sıra Ort	x ²	sd	p	Bonferroni
ODKO	16-20	112	172,65	6,799	3	,079	
	21-25	158	152,38				
	26-30	28	130,88				
	31 ve üzeri	15	137,57				
EÜGA	16-20	112	157,79	8,430	3	,038*	4>2
	21-25	158	151,60				
	26-30	28	152,00				
	31 ve üzeri	15	217,27				
KEBKA	16-20	112	154,79	5,446	3	,142	
	21-25	158	154,27				
	26-30	28	153,34				
	31 ve üzeri	15	209,07				

(p<0,05).

Tablo 5’ya göre katılımcıların yaşları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği puanı arasında anlamlı bir fark yoktur (p>0,05). Katılımcıların yaşları ile erkeği üstün gören anlayış alt boyutu arasında anlamlı bir fark mevcuttur (p<0,05). Anlamlı farklılığın

hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık 31 yaş ve üzerine olanlarla 21-25 yaş arasında olanlar arasındadır. 31 yaş ve üzeri olan katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların yaşları ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$).

Tablo 6. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Medeni Duruma Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Medeni Durum	N	Sıra Ort	χ^2	sd	p	Bonferroni
ODKO	Evli	10	129,15	1,298	2	,523	
	Bekar	300	158,21				
	Boşanmış	3	128,67				
EÜGA	Evli	10	205,50	6,310	2	,043*	3>2
	Bekar	300	154,58				
	Boşanmış	3	237,67				
KEBKA	Evli	10	209,70	5,085	2	,079	
	Bekar	300	154,65				
	Boşanmış	3	216,17				

($p<0,05$).

Tablo 6'ye göre katılımcıların medeni durumları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği puanı ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların medeni durumları ile erkeği üstün gören anlayış alt boyutu arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık boşanmış olanlarla bekar olanlar arasındadır. Anlamlı farklılık boşanmış olanlarda daha yüksektir.

Tablo 7. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Eğitim Durumu	N	Sıra Ort	χ^2	sd	p	Bonferroni
ODKO	Ortaokul	6	167,08	8,153	4	,086	
	Lise	67	179,59				
	Ön Lisans	35	157,19				
	Lisans	186	146,16				
	Lisans Üstü	19	179,92				
EÜGA	Ortaokul	6	103,92	14,711	4	,005*	2>4
	Lise	67	186,18				
	Ön Lisans	35	166,16				
	Lisans	186	145,35				
	Lisans Üstü	19	168,05				
KEBKA	Ortaokul	6	148,17	12,883	4	,012*	2>4
	Lise	67	186,12				
	Ön Lisans	35	153,04				
	Lisans	186	144,67				
	Lisans Üstü	19	185,13				

($p<0,05$).

Tablo 7'e göre katılımcıların eğitim durumları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği puanı arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların eğitim durumları ile erkeği üstün gören anlayış alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık eğitim düzeyi lise olanlarla lisans olanlar arasındadır. Eğitim düzeyi lise olan katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Yine katılımcıların eğitim durumları ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık eğitim düzeyi lise olanlarla lisans olanlar ve lisansüstü olanlarla lisans olanlar arasındadır. Eğitim düzeyi düzeyi lise ve lisansüstü olan katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Gelire Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Gelir	N	Sıra Ort	x ²	sd	p
ODKO	0-3000 TL	220	163,90	4,642	3	,200
	3001 - 4500 TL	52	138,78			
	4501 - 6000 TL	15	133,33			
	6001 TL ve üzeri	26	148,69			
EÜGA	0-3000 TL	220	155,23	,861	3	,835
	3001 - 4500 TL	52	155,96			
	4501 - 6000 TL	15	172,73			
	6001 TL ve üzeri	26	164,98			
KEBKA	0-3000 TL	220	152,67	3,194	3	,363
	3001 - 4500 TL	52	163,77			
	4501 - 6000 TL	15	191,97			
	6001 TL ve üzeri	26	159,94			

(p>0,05).

Tablo 8'e göre katılımcıların gelir durumları ile olumsuz değerlendirilme korkusu puanı, erkeği üstün gören anlayış puanı ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcut değildir (p>0,05).

Tablo 9. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Yetiştği Yer Değişkenine Göre Kruskal Wallis Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Yer	N	Sıra Ort	x ²	sd	p
ODKO	Köy	20	174,65	1,136	3	,768
	Kasaba	3	151,17			
	İlçe	49	162,44			
	İl	241	154,50			
EÜGA	Köy	20	188,73	5,171	3	,160
	Kasaba	3	224,33			
	İlçe	49	157,22			
	İl	241	153,48			
KEBKA	Köy	20	185,40	3,926	3	,270
	Kasaba	3	207,00			
	İlçe	49	164,11			
	İl	241	152,57			

(p>0,05).

Tablo 9’a göre katılımcıların yetiştiği yer değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu puanı, erkeği üstün gören anlayış puanı ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcut değildir ($p>0,05$).

Tablo 10. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Toplumsal Cinsiyet Kavramını Daha Önce Duydunuz mu? Sorusuna Verdikleri Yanıta Göre Mann Whitney-U Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Toplumsal Cinsiyet Kavramını Daha Önce Duydunuz mu?	N	Sıra Ort	Z	p
ODKO	Evet	279	156,11	-,500	,617
	Hayır	34	164,32		
EÜGA	Evet	279	152,15	-2,916	,004*
	Hayır	34	196,78		
KEBKA	Evet	279	151,77	-2,990	,003*
	Hayır	34	199,90		

($p<0,05$).

Tablo 10’e göre katılımcıların “Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile olumsuz değerlendirilme korkusu puanı arasında anlamlı bir farklılık mevcut değildir ($p>0,05$). Katılımcıların “Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile erkeği üstün gören anlayış puanı arasında anlamlı bir farklılık mevcuttur ($p<0,05$). Hayır diyen katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların “Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında da yine anlamlı bir farklılık mevcuttur ($p<0,05$) ve yine hayır diyen katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Spor Ortamında Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Maruz Kaldınız mı? Sorusuna Verdikleri Yanıta Göre Mann Whitney-U Testi ile Karşılaştırılması

Puan	Spor Ortamında Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Maruz Kaldınız mı?	N	Sıra Ort	Z	p
ODKO	Evet	162	162,99	-1,214	,225
	Hayır	151	150,57		
EÜGA	Evet	162	150,81	-1,347	,178
	Hayır	151	163,65		
KEBKA	Evet	162	148,48	-1,763	,078
	Hayır	151	166,15		

($p>0,05$).

Tablo 11’ye göre katılımcıların “Spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile olumsuz değerlendirilme korkusu, erkeği üstün gören anlayış ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık mevcut değildir ($p>0,05$).

Tablo 12. Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği’nden ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin Alt Boyutlarından “Erkeği Üstün Gören Anlayış (EÜGA) ve Kadını Erkeğe Bağımlı Kılan Anlayış (KEBKA)” Alınan Puanlar Arasındaki İlişki (Spearman Korelasyon Analizi)

		ODKO	EÜGA	KEBKA
ODKO	Korelasyon	1,000	,123	,074
	p	.	,029*	,192
	N	313	313	313
EÜGA	Korelasyon	,123	1,000	,533
	p	,029*	.	,000*
	N	313	313	313
KEBKA	Korelasyon	,074	,533	1,000
	p	,192	,000*	.
	N	313	313	313

($p<0,05$).

Tablo 12’te olumsuz değ erlendirilme korkusu  l eği (ODKO), toplumsal cinsiyet eşitliği  l eği ve toplumsal cinsiyet eşitliği  l eğinin alt boyutlarından (EÜGA-KEBKA) alınan puanlar arasındaki ilişkiler incelendiğinde; ODKO ile EÜGA arasında pozitif yönlü ve anlamlı ($r=,123$; $p<0,05$); ODKO ile KEBKA arasında pozitif yönlü ve anlamsız ($r=,074$; $p>0,05$); EÜGA ile KEBKA arasında pozitif yönlü ve anlamlı ($r=,5333$; $p<0,05$) bir ilişki mevcuttur.

BÖLÜM V

TARTIŞMA – SONUÇ – ÖNERİLER

5.1 Tartışma ve Sonuç

Yaşadığımız yüzyılda özellikle feminist düşüncenin ele aldığı kavramlardan biri toplumsal cinsiyet kavramıdır. Araştırmanın literatür kısmında da sıklıkla ifade edildiği üzere toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten farklı olarak kadın ve erkekler için toplumsal olarak oluşturulmuş roller ve öğrenilmiş davranış ve beklentilere işaret eder. Toplumsal olarak oluşturulan roller ve davranış beklentileri, yaşanan toplumun kültürel, ideolojik ve dini özelliklerine göre yeniden üretilmektedir. Bu sebeple toplumsal cinsiyet araştırmaları çeşitli sosyal alanlarda önemli bir sosyolojik araştırmanın öznesi durumundadır. Bu araştırma alanlarından biri de spor alanıdır. Modern sporların dinamik yapısı ve içerisinde bulunduğu toplumun, kültürel ve ideolojik yapısını yansıtan en önemli toplumsal kurumlardan biri olması ilgili çalışma için önemli bir laboratuvar özelliği taşımaktadır. Bu bağlamda, kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmış ve elde edilen veriler literatür ile karşılaştırılarak bu bölümde tartışılmıştır.

İlk olarak katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların yaş değişkenine göre karşılaştırıldığı (Tablo 5)'e bakıldığında, katılımcıların yaşları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği puanı arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların yaşları ile erkeği üstün gören anlayış alt boyutu arasında anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık 31 yaş ve üzerine olanlarla 21-25 yaş arasında olanlar arasındadır. 31 yaş ve üzeri olan katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların yaşları ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Elde edilen sonuca göre, yaş değişkenine göre toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeğinin, erkeği üstün gören anlayış alt boyutunda yaşa bağlı olarak değişiklik görülmektedir. Yaş arttıkça erkeği üstün gören anlayış düzeyleri de artmaktadır. Kurtuluş

(2019)'un yapmış olduğu çalışmada kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyleri yaşa bağlı olarak değişiklik göstermemektedir. Benzer şekilde Yıldırım, Ergüt ve Camkiran (2017) toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusundaki farkındalığı konu edildiği araştırma bulgularına göre; toplumsal cinsiyet eşitliğinin yaşa bağlı olarak değişmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple araştırma bulgularımız ilgili literatürden farklılık göstermektedir. Bu farklılık, örneklem grubunun farklı olmasından kaynaklanabilir. Spor alanlarında profesyonellik yaşının belli yaş aralığında olduğu göz önüne alınacak olursa, 30'lu yaşlardan itibaren profesyonel spordan uzaklaşma durumu söz konusu olabilir. Profesyonel spordan uzaklaşan kadın, ataerkil değerler sistemi içerisinde, yaşadığı toplumun kültürel özelliklerini daha baskın olarak yaşayabilir.

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların medeni durum değişkenine göre karşılaştırıldığı (Tablo 6)'da katılımcıların medeni durumları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği puanı ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların medeni durumları ile erkeği üstün gören anlayış alt boyutu arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık boşanmış olanlarla bekâr olanlar arasındadır. Anlamlı farklılık boşanmış olanlarda daha yüksektir. Elde edilen sonuca göre boşanmış olan kadınların erkeği üstün gören anlayış düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Gençtarıh (2019)' yapmış olduğu çalışmada medeni durum değişkeni ile toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanları arasında anlamlı bir fark saptanmadığını bildirmiştir. Literatürde farklı sonuçlara ulaşmak mümkündür.

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırıldığı (Tablo 7)'ye bakıldığında, katılımcıların eğitim durumları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği puanı arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların eğitim durumları ile erkeği üstün gören anlayış alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık eğitim düzeyi lise olanlarla lisans olanlar arasındadır. Eğitim düzeyi lise olan katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların eğitim

durumları ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış alt boyutu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcuttur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında meydana geldiğini belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc testlerden Bonferroni testine göre anlamlı farklılık eğitim düzeyi lise olanlarla lisans olanlar ve lisansüstü olanlarla lisans olanlar arasındadır. Eğitim düzeyi lise ve lisansüstü olan katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonuca göre eğitim düzeyinin düşmesiyle birlikte kadın sporcuların erkeği üstün gören anlayış ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış düzeylerinde artış görülmektedir. Kantoğlu, Çetin ve Erdoğan (2018)'ın yapmış olduğu çalışmada düşük eğitim düzeyi ve düşük ekonomik gelire sahip ailelerin çocuklarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha çok “geleneksel cinsiyet rolü” algısına sahip olduğu saptanmıştır. Yine Sumbas ve Erdemir (2021) yapmış oldukları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Bu ortak kanaatların sebebi, eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte toplumsal cinsiyet bağlamında geçerli olan ayrımcılığın farkındalığının da artması şeklinde yorumlanabilir.

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların gelir düzeyi değişkenine göre karşılaştırıldığı (Tablo 8)'e göre, katılımcıların gelir durumları ile olumsuz değerlendirilme korkusu puanı, erkeği üstün gören anlayış puanı ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcut değildir ($p>0,05$). Olumsuz değerlendirilme korkusu ile ilgili literatür incelendiğinde Özcan ve Fırat (2020) Ergenlerde Olumsuz Değerlendirilme Korkusunun Özgüven Üzerine Etkisinin incelediği çalışmalarında, aile gelir durumu ile olumsuz değerlendirme korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunmadığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Subaşı'nın (2007) yaptığı çalışmada aile gelir düzeyinin gençlerin sosyal kaygı düzeylerine etki etmediği belirlenmiştir. Gelir düzeyi ile toplumsal cinsiyet ilişkisini ele alan çalışmalar incelendiğinde yine araştırma sonuçlarımız ile paralellik gösteren çalışmalara ulaşmak mümkündür. Örneğin, Güzel (2016) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin gelir düzeyi ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı bir fark saptamamıştır. Yine Aydın ve arkadaşlarının (2016) yapmış oldukları çalışmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlar neticesinde olumsuz değerlendirilme korkusu ve toplumsal cinsiyet eşitliği görüşlerinin gelir düzeyinden ziyade eğitimle ilişkili olduğu söylenebilir. Kadınların bilgi ve kültür seviyeleri arttıkça toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve olumsuz değerlendirilme

korkusu düzeylerinin azalacağı düşünülebilir. Nitekim Türkiye’de kadın hareketleri incelendiğinde, feminist kadın hareketlerini iyi eğitilmiş, kentli ve orta sınıf kadınlar gerçekleştirmiştir (Karkıner, 2010; 136).

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların yetiştiği yer değişkenine göre karşılaştırıldığı (Tablo 9)’ a göre, katılımcıların yetiştiği yer değişkeni ile olumsuz değerlendirilme korkusu puanı, erkeği üstün gören anlayış puanı ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark mevcut değildir ($p>0,05$). Yani araştırma bulgularına göre kadın sporcuların yetiştiği yerleşim yerinin toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerine olumlu-olumsuz bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Geleneksel hayat tarzının görece daha çok yaşandığı köy, kasaba gibi daha dışa kapalı mekânlarda, ataerkil kültürün daha çok inançlardan hareketle baskın olduğu söylenebilir. Nitekim Yanıkkerem, Asuman ve Boz (2021) Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarını incelediği çalışmalarında köyde yaşayan öğrencilerde erkeği üstün gören anlayış ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanlarının yüksek olduğunu saptamıştır. Benzer şekilde Güzel (2016) öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile ilgili yapmış olduğu çalışmada ilçede doğan öğrencilerin, köyde doğan öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulgularımız ilgili literatür sonuçları farklılık göstermektedir. Bu farklılık, örneklem grubunun büyük çoğunluğunun (241 kişi) ilde yetişmiş olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca profesyonel sporların daha çok illerde yapılıyor olması göz önüne alındığında, kadın sporcuların yetiştiği yerleşim yerleri ne olursa olsun onları geleneksel toplumsal alandan; diyet, kozmetik, egzersiz, koruyucu hekimlik gibi gerçekliklerin dünyevi alanına yani seküler dünyaya taşıdığı düşünülebilir.

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu? sorusuna verdikleri yanıtla göre karşılaştırıldığı (Tablo 10)’a göre katılımcıların “Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile olumsuz değerlendirilme korkusu puanı arasında anlamlı bir farklılık mevcut değildir ($p>0,05$). Katılımcıların “Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile erkeği üstün gören anlayış puanı arasında anlamlı bir farklılık mevcuttur ($p<0,05$). Hayır diyen katılımcıların puanları daha

yüksek bulunmuştur. Katılımcıların “Toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanı arasında da yine anlamlı bir farklılık mevcuttur ($p<0,05$) ve yine hayır diyen katılımcıların puanları daha yüksek bulunmuştur. Literatürde araştırma bulgularımızla örtüşen sonuçlara ulaşmak mümkündür. Örneğin, yine Güzel (2016) öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında, toplumsal cinsiyet kavramını duymayan ve bu konuda eğitime katılmayan ya da toplumsal cinsiyet dersi almayan öğrencilerde erkeği üstün gören anlayış ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanları istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duymayanların ilgili konu hakkında bilgi üretme, deneyim ve tecrübesinin olmaması nedeniyle, toplumsal cinsiyet eşitliği algılarının görece daha düşük ya da hiç olmadığını söylemek mümkündür.

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldınız mı? sorusuna verdikleri yanıta göre karşılaştırıldığı (Tablo 11)’e göre, katılımcıların “Spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile olumsuz değerlendirilme korkusu, erkeği üstün gören anlayış ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık mevcut değildir ($p>0,05$). Araştırma bulgularına göre toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kalma durumunun, kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerine olumlu-olumsuz etkisinin olmadığı söylenebilir. Dünyada ve ülkemizde kadınlar çeşitli alanlarda toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kalmaktadır. Hatta öyle ki; Türkiye’de kadına yönelik ve aile içi şiddetle mücadele raporuna göre 2008 ve 2014 yıllarında yapılan araştırmalara göre, Türkiye’de her on kadından yaklaşık dördü, hayatlarının bir döneminde eşleri veya partnerleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakıldıklarını ifade etmektedirler. İçişleri Bakanlığı’nın 2020 ile 2021 yılları arasında faaliyet gösteren kadına yönelik şiddetin sebeplerini inceleyen bir meclis komisyonuna sunduğu raporda son beş yılda işlenen kadın cinayetlerine ilişkin verdiği sayılar dalgalı bir seyir gösteriyor; en düşük sayı 2020 yılındaki 268 iken, 2021 yılı için bu sayı yeniden 307’ye yükseliyor (Human Rights Watch, 2022). Sporun içerisinde yaşadığı toplumun kültürel özelliklerini ve çelişkilerini olduğu gibi yansıttığını düşünecek olursak, spor ortamlarında da benzer durumların söz konusu olduğu söylenebilir. Nitekim spor

alanlarında bu tarz durumların yaşandığını ortaya koyan pek çok çalışmaya ulaşmak mümkündür (Küçük, Arman ve Bozkurt 2016; Narin, 2019; Yaprak ve Amman; 2009).

Olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeğinden ve toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeğinin alt boyutlarından “erkeği üstün gören anlayış (EÜGA) ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış (KEBKA)” alınan puanlar arasındaki ilişkinin incelendiği (Tablo 12)’ ye göre ODKO ile EÜGA arasında pozitif yönlü ve anlamlı ($r=,123$; $p<0,05$); ODKO ile KEBKA arasında pozitif yönlü ve anlamsız ($r=,074$; $p>0,05$); EÜGA ile KEBKA arasında pozitif yönlü ve anlamlı ($r=,5333$; $p<0,05$) bir ilişki mevcuttur. Araştırma bulgularımıza göre, erkeği üstün gören anlayış düzeyi arttıkça olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyi de artmaktadır. Kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış düzeyi arttıkça olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyi azalmaktadır. Son olarak erkeği üstün gören anlayış düzeyi arttıkça kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış düzeyi de artmaktadır. Kurtuluş (2019)’un Kadın Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ile Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi ve Olumsuz Değerlendirme Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi isimli çalışmasına göre, erkeği üstün gören anlayış ve kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış arttıkça, toplumsal cinsiyet rolü stresi azalmaktadır. Diğer bir ifade ile eşitlikçi düşünce arttıkça stres de artmaktadır. Yine Gençtarıh (2019)’in Genç Yetişkinlerde Öğrenilmiş Çaresizlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu İle Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi isimli çalışmasına göre, genç yetişkinlerde (kadın) olumsuz değerlendirilme korkusu puanı ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. İlgili literatür araştırmamız bulguları ile kısmen örtüşmektedir.

Sonuç olarak, araştırma sonuçlarına göre kadın sporcularda bazı demografik parametrelerin toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ile ilişkili olduğunu görünmektedir. İlgili araştırmaya göre “yaş, eğitim durumu, medeni durum ve toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duydunuz mu?” değişkenleri, kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği görüşlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeye getirmektedir. Bununla birlikte kadın sporcuların gelir durumu, “yetiştirdiği yerleşim yeri ve spor ortamında toplumsal cinsiyet eşitsizliğine maruz kaldınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar ile toplumsal cinsiyet eşitliği görüşleri ve olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında

istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Son olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeğinin alt boyutları ile olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeğinin ilişkilendirilmesi sonucunda, erkeği üstün gören anlayış alt boyutuyla olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı; kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış alt boyutuyla ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamsız ve erkeği üstün gören anlayış alt boyutu ile kadını erkeğe bağımlı kılan anlayış alt boyutu arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

- 1- Benzer araştırmaların daha geniş katılımlı araştırma gruplarında ve farklı bölgelerde yapılması önerilmektedir.
- 2- Toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili bilgi ve algı düzeylerinin artırılması için erken dönemde erkek ve kadın sporculara eğitimler önerilmektedir.
- 3- Modern sporların en önemli özelliği, spor branşlarının cinsiyetsizleşmesidir. Bu kapsamda kadın sporcular yetenekleri doğrultusunda erkek egemen olarak kabul edilen branşlara teşvik edilmelidir. Böylelikle zamanla olumsuz değerlendirilme korkusu düzeylerinin azalabileceği düşünülmektedir.
- 4- Beden algısı toplumdan topluma farklılaşmakla birlikte temel evrensel değerler göz önüne alınarak spor temalı beden sosyolojisi araştırmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Adichie, C. N., (2019). *Feminist Manifesto*. Doğan Egmont Yayıncılık. İstanbul.
- Akkaş, İ. Toplumsal cinsiyet algısı üzerine bir değerlendirme: Erzincan örneği. *Dünya Multidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 2020(1), 55-72.
- Atan, M. (2015). Radikal feminizm: “kişisel olan politiktir” söyleminde aile. *The Journal Of Europe-Middle East Social Science Studies*, 1(2), 1-21.
- Ayan, A., & Ünsar, A., (2015). Olumsuz değerlendirilmekten korkma düzeylerinin belirlenmesi: bir devlet üniversitesi öğrencileri üzerine araştırma. *Manas Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (5), 263-277.
- Aydın, M., Bekar, E. Ö., Gören, Ş. Y., & Sungur, M. A. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 223-242.
- Balcıoğlu, İ., (2003). *Sporun Sosyolojisi ve Psikolojisi*. Bilge Yayıncılık. İstanbul.
- Cesur, F. (2017). “Feminist Teoriler ve Türkiye’deki İzduşümleri”. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Cinsiyet Ayrımcılığı. Dünya Hükümetleri: Vatandaşların Hakları ve Sorumlulukları İçin Küresel bir Kılavuz. Encyclopedia.com’dan 16 Ekim 2020 Tarihinde Alındı: <https://www.Encyclopedia.com/International/Legal-And-Political-Magazines/Gender-Discrimination>
- Cinsiyet Önyargısı. Modern Dünya Referans Kütüphanesinde Önyargı. Encyclopedia.com’dan 16 Ekim 2020 Tarihinde Alındı: <https://www.Encyclopedia.com/Social-Scienes/News-Wires-White-Papers-And-Books/Gender-Prejudice>
- Çelik, Y., & Atilla, G. (2019). Üniversite öğrencilerinde kendini sabotaj, olumsuz değerlendirilme korkusu ve benlik saygısı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 177-198.

- Çetin, B., Doğan, T., & Sapmaz, F. (2010). Olumsuz değerlendirilme korkusu ölçeği kısa formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35(156).
- Dever, A., (2017). *Sosyolojik Teoriler ve Spor*. Çizgi Kitabevi. Konya.
- Dökmen, Z. Y., (2009). *Toplumsal Cinsiyet*. Remzi Kitabevi. İstanbul.
- Erdem, T. (1994). Postmodern feminizm. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (2).
- Ereş, F., (2018). Eşitlik Kuramı. Edt. Figen Ereş. *Sosyal Bilimlerde Kuramlar*. Pegem Akademi, Ankara.
- Freedman, J.J., Sears, D.O., Carlsmith, J.M. Cinsiyet rolleri. Çev. Ali Dönmez. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 22(2). 1989. 687-724.
- Gençtarıh, B. (2019). Genç Yetişkinlerde Öğrenilmiş Çaresizlik ve Olumsuz Değerlendirilme Korkusu ile Toplumsal Cinsiyet Rollerı Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Mersin.
- Gökçe, B. (1990). Türk kadını ve çağdaşlaşma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 37-47.
- Gözütok, F. D., Toraman, Ç., & Acar-Erdol, T. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitliği ölçeğinin (TCEÖ) geliştirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(3), 1036-1048.
- Günindi Ersöz, A., (2016). *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Güriz, A., (2011). *Feminizm, Postmodernizm ve Hukuk*. Phoneix Yayınevi. Ankara.
- Gürsoy, E. (2017). Kadına İlişkin Namus Algısının Kadın Sağlığı Üzerine Sınırlayıcı Gücü, Eds. D. Altun ve H. Toker. *Toplumsal Cinsiyet: Farklı Disiplinlerden Yaklaşımlar* (s. 79-106). Nika Yayınevi. Ankara.
- Güzel, A. (2016). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumları ve ilişkili faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(4), 1-11.
- Hande Birkalan Gedik, Feminist Hareketler, Eds. Bilhan Kartal ve Belkıs Kümbetoğlu, *Yeni Toplumsal Hareketler*, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2012, S. 104-129.

- Harmancı, H., Dayıoğlu, H., & Kırkpınar. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ve olumlu değerlendirilme korkusu ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişkisi. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3), 242-255.
- Human Rights Watch (2022). Türkiye’de kadına yönelik ve aile içi şiddetle mücadele. https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2022/05/turkey0522turk_web_0.pdf (Erişim Tarihi 14.07.2022).
- Kantoğlu, A., Çetin, N. Y., & Erdoğan, A. (2018). Ergenlerde toplumsal cinsiyet algılarının sosyodemografik özelliklere göre değerlendirilmesi. *Konuralp Medical Journal*, 10(2), 175-187.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Karataş, E. Ö. (2022). Toplumsal cinsiyet rollerinin spora yansımaları. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları 2021-II*, 5.
- Karkıner, N. (2010). Kadın, Aile ve Toplum. Edt. Nadir Suğur. *Sosyolojiye Giriş*. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1951, Eskişehir.
- Kassman, A., & Kneck, Å. (2022). Doing childhood, doing gender, but not doing sports: Unorganized girls’ reflections on leisure time from a relational perspective. *Childhood*, 29(2), 172-186.
- Kıral, B., & Saracaloğlu, S. (2018). Akademik sahtekârlık ile olumsuz değerlendirme arasında ilişki. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 323-359.
- Kıran, E., & Avcı, M. G. (2016). Sporla Aşılan Toplumsal Sınırlar: Dangan Film ve Toplumsal Cinsiyet”. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (Ibad)*, 3(2), 985-994.
- Koca, C. (2016). Cinsiyetlendirilmiş Bir Sosyal Alan Olarak Spor, Edt. Canan Koca, “*Sporun Toplumsal Cinsiyet Halleri*” Spor Yayınevi, Ankara, S.18-35
- Koca, C. (2006). “Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal cinsiyet ilişkileri”. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 81-99.

- Koca, C., & Bulgu, N. (2005). Spor ve toplumsal cinsiyet: genel bir bakış. *Toplum ve Bilim*, 103, 163-184.
- Köse, E., Bayköse, N., Turan, E. B., & Lapa, T. Y. (2016). Düzenli egzersiz yapan bireylerde olumsuz değerlendirilme korkusunun vücut algılarını belirlemedeki rolü. *Mediterranean Journal Of Humanities*, 6, 2, 351-360.
- Kurnaz, Ş., (2011). *Yenileşme Sürecinde Türk Kadını*. Ötüken Neşriyat. İstanbul.
- Kurtuluş, E. (2019). Kadın Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ile Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi ve Olumsuz Değerlendirme Korkusu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Adana.
- Küçük, V., Arman, A. R., & Bozkurt, S. (2016). Sporcu ailelerinin sporda çocuk koruma hakkında farkındalık düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 71-82.
- Leary, M. R. (1983). A brief version of the Fear of Negative Evaluation Scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 9, 371-376.
- Narin, M. (2019). *Elit sporda cinsel taciz* (Master's thesis), Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Sakarya
- Noyan, İ. (2006). Elit kadın sporcular ve kadın akademisyenler ile spor yapmayan kadınların toplumsal cinsiyet rol özelliklerinin karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
- Ok, A., (1992). “Cinsiyete dayalı mesleki ayrışma-Abd örneği”. *Sosyoloji Dergisi*, (3).163-172.
- Okumuş, E. (2011). “Bedene Müdahalenin Sosyolojisi”. Edt. Kadir CANATAN. *Beden Sosyolojisi*. Açılım Kitap. İstanbul.
- Oral, Z., (1986). *Kadın Olmak*. Milliyet Yayınları. İstanbul.
- Özcan, M., Fırat, M. (2003). Ergenlerde olumsuz değerlendirilme korkusunun özgüven üzerine etkisinin incelenmesi. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(3), 1-9.
- Özüdoğru, B. (2018). “Beyaz feminizm ve öteki kadınlar”. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 304-319.

- Pamuk, M. (2021). Lise öğrencilerinin olumsuz değerlendirilme korkularının akademik başarıya ilişkin bilişsel çarpıtmalar bağlamında incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 159-170.
- Pelizzon, S. M., (2009). *Kadının Konumu Nasıl Değişti? Feodalizmden Kapitalizme*. İmge Kitabevi Yayınları. Ankara.
- Rose, S. O., (2018). *Toplumsal Cinsiyet Tarihçiliği Nedir?*. (Çev. F. Burak Aydar). Can Sanat Yayınları. İstanbul.
- Saraç, S. (2013). “Toplumsal Cinsiyet: *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları*”. Editörler Lerzan Gültekin, Gül Güneş, Ceylan Ertung, Aslı Şimşek. Atılım Üniversitesi Yayınları. Ankara. 27-32.
- Schaefer, R.T., (2013). *Sosyoloji*. (Çev. Edt. S. Coşar, Yrd. Çev. Edt. G. Özcan). Pegem Yayıncılık. Ankara.
- Seven, N. (2019). “Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları”. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 134-149.
- Sumbas, E., Erdemir, N. (2021). Toplumsal cinsiyet algısı ile duygu düzenleme arasındaki ilişki. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (39), 117-125.
- Sübaşı, G. (2010). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 3-15.
- Kaylı, Ş.D. (2016). “Neo-Liberalizmin kadınlarla dansına ilişkin feminist bir okuma”. *Journal Of International Social Research*, 9(43).
- Kaylı, Ş.D., (2015). *Kadın Bedeni ve Özgürleşme*. Atlantis Yayınevi. İzmir.
- Şavran, T.G. (2010). “Araştırma Evreni, Örneklem Seçimi ve Ölçüm”. Edt. Nadir Suğur. *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1963, Eskişehir.
- Timurturkan, M., (2016). “Cinsiyet Eşitsizliği Sorunu”. Edt. Nurşen Adak. *Sosyal Problemler Sosyolojisi: Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler*. Siyasal Kitabevi. Ankara.

- Tong, R., Botts, T.F., (2021). *Feminist Düşünce*. (Çev. Edt. B. Sumer Aydaş). Sel Yayıncılık. İstanbul.
- Uğurlu, F. M., (2018). *Sporda Cinsiyet Ayrımı*. Nobel Yayıncılık. Ankara.
- Ümmet, D., Yakup, İ. M. E., Çağlar, A., & Akyıl, Y. (2020). Lise öğrencilerinde karar verme: olumsuz değerlendirilme korkusu ve başarı yönelimlerine göre bir değerlendirme. *Humanistic Perspective*, 2(2), 68-80.
- Vatandaş, C. (2007). “Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı”. *İstanbul Journal Of Sociological Studies*, (35), 29-56.
- Viljaranta, J., Aunola, K., Tolvanen, A., & Ryba, T. V. (2022). The development of school and sports task values among adolescent athletes: The role of gender. *Current Psychology*, 1-10.
- Yanikkerem, E., Topsakal, Ö., & Boz, A. (2020). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 164-171.
- Yaprak, P., & Amman, M. T. (2009). Sporda kadınlar ve sorunları. *Türkiye Kick Boks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 39-49.
- Yıldırım, İ. E., Ergut, Ö., & Camkiran, C. (2017). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusundaki farkındalığın belirlenmesine yönelik akademisyenler üzerine bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 37-46.
- Zencirkıran, M., (2017). *Sosyoloji*. Dora Yayıncılık. Bursa.

EK -1 Kişisel Bilgi Formu

Bu ölçek, farklı branşlardan kadın sporcuların toplumsal cinsiyet eşitliği ile olumsuz değerlendirilme korkusu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi hakkındaki, sizlerin görüşlerini belirlemek için hazırlanmıştır. Bizler aşağıdaki araştırma sorularının tamamlanmasında sizlerin yardımlarına ihtiyaç duymaktayız. Elde edilen veriler yalnızca bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Vermiş olduğunuz yanıtlar, bireysel olarak değerlendirilmeyip, genel bir değerlendirme ile bilimsel bir amaca hizmet etmek için kullanılacak ve kesinlikle gizli kalacaktır. Araştırmanın başarısı, sizlerin vereceği samimi ve gerçekçi cevaplar oranında mümkün olacaktır. Araştırmaya olan katkılarınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Aysel BOZCA

Yaşınız?

16-20 () 21-25 () 26-30 () 31 ve üzeri ()

Medeni Durumunuz?

Evli () Bekar () Boşanmış ()

Eğitim Durumunuz?

İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans () Lisans () Lisans Üstü ()

Aylık Ortalama Geliriniz?

0-3000 TL () 3001-4500 TL () 4501-6000 TL () 6001 ve Üzeri ()

Yetiştirdiğiniz Yerleşim Türü?

Köy () Kasaba () İlçe () İl ()

Toplumsal Cinsiyet Kavramını Daha Önce Duydunuz Mu? (Cevabınız evet ise bir sonraki soruyu cevaplandırınız, hayır ise diğer sayfaya geçiniz.)

Evet () Hayır ()

Spor Ortamında Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Maruz Kaldınız Mı?

Evet () Hayır ()

EK-2 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ölçeği

Sizden beklenen, ölçekteki her bir ifadeyi (maddeyi) okumanız ve ifadeye (maddeye) katılma düzeyinizi “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerinden size uygun olanını çarpı işaretiyle (X) belirtmenizdir.

Sıra	İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum [1]	Katılmıyorum [2]	Kısmen Katılıyorum [3]	Katılıyorum [4]	Kesinlikle Katılıyorum [5]
1	Erkek kadına göre olaylara daha mantıklı yaklaşır.					
2	Kadının erkekten çok para kazanması kadın erkek arasındaki ilişkiyi bozar.					
3	Kadın görüşeceği kişiler için kocasının onayını almalıdır.					
4	Ailenin parasal harcamaları erkeğin kontrolünde olmalıdır.					
5	Evle ilgili dışarıda yapılması gereken işler (fatura yatırma gibi) erkeğin sorumluluğudur.					
6	Erkek zeki olduğu için kadından daha başarılı olur.					
7	İş yaşamında erkeğe öncelik verilmelidir.					
8	Ev işleri (ütü, bulaşık, evin toplanması, temizliği, çocuk bakımı gibi) kadının sorumluluğundadır.					
9	Siyaset “erkeksi” bir alandır.					
10	Kadının özgürlüğü her zaman erkeğin denetiminde olmalıdır.					
11	İş yaşamında üst düzey görevler erkeğe göredir.					
12	Erkek kadından her zaman bir adım öndedir.					
13	Erkek matematik ve fen alanındaki mesleklerde kadından daha başarılıdır.					

EK-3 Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği

	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Biraz Uygun	Uygun	Tamamen Uygun
1.Önemli olmadığını bilsem de başkalarının hakkımda ne düşündüğü beni endişelendirir.					
2.İnsanların benimle ilgili olumsuz izlenimleri olduğunu bilsem bile bunu umursamam.					
3.Çoğu zaman, insanların benim kusurlarımı fark edeceklerinden korkarım.					
4.Başkalarının beni onaylamayacağından korkarım.					
5.Diğer insanların bende bir kusur bulacaklarından korkarım.					
6.Diğer insanların hakkımdaki düşünceleri beni rahatsız etmez.					
7.Birileriyle konuşurken, benim hakkımda ne düşünecekleri ile ilgili endişe ederim.					
8.Genellikle başkaları üzerinde nasıl bir izlenim bıraktığımla ilgili olarak endişe duyarım.					
9.Eğer birisi benimle ilgili bir değerlendirmede bulunursa, bu beni çok fazla etkilemez.					
10.Bazen diğer insanların hakkımda ne düşündükleri ile ilgili olarak fazla endişelendiğimi düşünüyorum.					
11.Çoğunlukla yanlış bir şey yapacağım ya da söyleyeceğim diye endişelenirim.					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı: Aysel Bozca

Eğitim Durumu :

Lisans Öğrenimi: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/ Spor Yöneticiliği Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi: Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Spor Yöneyimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi : İngilizce/Orta

İş Deneyimi : Burdur Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Spor Uzmanı, 2022

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar : BOZCA, A. ve AKGÜL, M.H. (2020, Aralık). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Sosyalleşme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. 2.Uluslararası Genç Araştırmacılar Öğrenci Kongresi (Iyrsc 2020) ‘nde yayınlanan bildiri, Burdur.